

Zasady realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020.

Dz.U.2017.1460 t.j. z dnia 2017.07.31 Status: Akt obowiązujący Wersja od: 2 września 2017 r.

Wejście w życie: 13 września 2014 r.

USTAWA

z dnia 11 lipca 2014 r.

o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 ⁽¹⁾

(T.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1460; zm.: Dz. U. z 2017 r. poz. 1475.)

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. [Zakres ustawy i jej relacja do innych aktów prawa polityki rozwoju]

1. Ustawa określa zasady realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020, podmioty uczestniczące w realizacji tych programów i polityki oraz tryb współpracy między nimi.
2. Ustawę stosuje się również do Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych, o której mowa w art. 16 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 470).
3. Ustawy nie stosuje się do programów, o których mowa w art. 15 ust. 4 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2016 r. poz. 383, 1250, 1948 i 1954 oraz z 2017 r. poz. 5).

Art. 2. [Definicje]

Użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) beneficjent - podmiot, o którym mowa w art. 2 pkt 10 rozporządzenia ogólnego, oraz podmiot, o którym mowa w art. 63 rozporządzenia ogólnego;
- 2) decyzja o dofinansowaniu projektu - decyzję podjętą przez jednostkę sektora finansów publicznych, która stanowi podstawę dofinansowania projektu, w przypadku gdy ta jednostka jest jednocześnie wnioskodawcą;
- 3) desygnacja - potwierdzenie przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego wykonującego zadania państwa członkowskiego spełniania przez instytucję zarządzającą, instytucję pośredniczącą i instytucję wdrażającą lub krajowego kontrolera lub wspólny sekretariat warunków zapewniających prawidłową realizację programu operacyjnego;
- 4) ⁽²⁾ dofinansowanie - współfinansowanie UE lub współfinansowanie krajowe z budżetu państwa, [wypłacane na podstawie umowy o dofinansowanie projektu albo decyzji o dofinansowaniu projektu](#);
- 5) fundusze strukturalne - Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego oraz Europejski Fundusz Społeczny, o których mowa w art. 1 rozporządzenia ogólnego;
- 6) Fundusz Spójności - Fundusz Spójności, o którym mowa w art. 1 rozporządzenia ogólnego;
- 7) instrument finansowy - instrument finansowy, o którym mowa w części drugiej w tytule IV rozporządzenia ogólnego;
- 8) instytucja audytowa - instytucję audytową, o której mowa w art. 127 rozporządzenia ogólnego lub w art. 25 rozporządzenia EWT;
- 9) instytucja pośrednicząca - podmiot, któremu została powierzona, w drodze porozumienia albo umowy zawartych z instytucją zarządzającą, realizacja zadań w ramach krajowego lub regionalnego programu operacyjnego;
- 10) instytucja wdrażająca - podmiot, któremu została powierzona, w drodze porozumienia albo umowy zawartych z instytucją pośredniczącą, realizacja zadań w ramach krajowego lub regionalnego programu operacyjnego;
- 11) instytucja zarządzająca - instytucję, o której mowa w art. 125 rozporządzenia ogólnego lub w art. 23 rozporządzenia EWT;

12) korekta finansowa - kwotę, o jaką pomniejsza się współfinansowanie UE dla projektu lub programu operacyjnego w związku z nieprawidłowością indywidualną lub systemową;

13) krajowy kontroler - kontrolera wyznaczonego zgodnie z art. 23 ust. 4 rozporządzenia EWT;

13a) ⁽³⁾ kryteria wyboru projektów - kryteria umożliwiające ocenę projektu opisanego we wniosku o dofinansowanie projektu, wybór projektu do dofinansowania i zawarcie umowy o dofinansowanie projektu albo podjęcie decyzji o dofinansowaniu projektu, zgodne z warunkami, o których mowa w art. 125 ust. 3 lit. a rozporządzenia ogólnego, zatwierdzone przez komitet monitorujący, o którym mowa w art. 47 rozporządzenia ogólnego;

14) nieprawidłowość indywidualna - nieprawidłowość, o której mowa w art. 2 pkt 36 rozporządzenia ogólnego;

15) nieprawidłowość systemowa - nieprawidłowość, o której mowa w art. 2 pkt 38 rozporządzenia ogólnego;

16) portal - portal internetowy, o którym mowa w art. 115 ust. 1 lit. b rozporządzenia ogólnego;

17) program operacyjny:

a) krajowy program operacyjny - program służący realizacji umowy partnerstwa w zakresie polityki spójności w rozumieniu art. 5 pkt 7a lit. a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, uchwalony przez Radę Ministrów i przyjęty przez Komisję Europejską, odzwierciedlający cele zawarte we Wspólnych Ramach Strategicznych stanowiących załącznik I do rozporządzenia ogólnego oraz w umowie partnerstwa, które mają być osiągnięte za pomocą funduszy strukturalnych lub Funduszu Spójności, będący podstawą realizacji działań w nim określonych, stanowiący program, o którym mowa w art. 96 rozporządzenia ogólnego,

b) program EWT - program Europejskiej Współpracy Terytorialnej, o którym mowa w art. 8 rozporządzenia EWT, na przystąpienie do którego wyraziła zgodę Rada Ministrów, przyjęty przez Komisję Europejską, odzwierciedlający cele zawarte we Wspólnych Ramach Strategicznych stanowiących załącznik I do rozporządzenia ogólnego oraz w umowie partnerstwa, będący podstawą realizacji działań w nim określonych,

c) regionalny program operacyjny - program służący realizacji umowy partnerstwa w zakresie polityki spójności w rozumieniu art. 5 pkt 7a lit. a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, uchwalony przez zarząd województwa i przyjęty przez Komisję Europejską, odzwierciedlający cele zawarte we Wspólnych Ramach Strategicznych stanowiących załącznik I do rozporządzenia ogólnego oraz w umowie partnerstwa, które mają być osiągnięte za pomocą funduszy strukturalnych, będący podstawą realizacji działań w nim określonych, stanowiący program, o którym mowa w art. 96 rozporządzenia ogólnego;

18) projekt - przedsięwzięcie zmierzające do osiągnięcia założonego celu określonego wskaźnikami, z określonym początkiem i końcem realizacji, zgłoszone do objęcia albo objęte współfinansowaniem UE jednego z funduszy strukturalnych albo Funduszu Spójności w ramach programu operacyjnego;

19) rozporządzenie EFRR - rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych dotyczących celu "Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia" oraz w sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 289);

20) rozporządzenie EFS - rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 470);

21) rozporządzenie EWT - rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1299/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach celu "Europejska współpraca terytorialna" (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 259);

22) rozporządzenie ogólne - rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320);

23) system teleinformatyczny - system, o którym mowa w art. 125 ust. 2 lit. d rozporządzenia ogólnego;

24) system zarządzania i kontroli - system, o którym mowa w części drugiej w tytule VIII rozporządzenia ogólnego;

25) szczegółowy opis osi priorytetowych programu operacyjnego - dokument przygotowany i przyjęty przez instytucję zarządzającą krajowym albo regionalnym programem operacyjnym oraz zatwierdzony w zakresie kryteriów wyboru projektów przez komitet monitorujący, o którym mowa w art. 47 rozporządzenia ogólnego, określający w szczególności zakres działań lub poddziałań realizowanych w ramach poszczególnych osi priorytetowych programu operacyjnego;

26) umowa o dofinansowanie projektu:

a) umowę zawartą między właściwą instytucją a wnioskodawcą, którego projekt został wybrany do dofinansowania, zawierającą co najmniej elementy, o których mowa w art. 206 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1870, z późn. zm.),

- b) porozumienie, o którym mowa w art. 206 ust. 5 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, zawarte między właściwą instytucją a wnioskodawcą, którego projekt został wybrany do dofinansowania,
- c) umowę lub porozumienie zawarte między właściwą instytucją a wnioskodawcą, którego projekt został wybrany do dofinansowania - w ramach programu EWT;

27) umowa partnerstwa - umowę partnerstwa, o której mowa w art. 2 pkt 20 rozporządzenia ogólnego;

27a) ⁽⁴⁾ warunki formalne - warunki odnoszące się do kompletności, formy oraz terminu złożenia wniosku o dofinansowanie projektu, których weryfikacja odbywa się przez stwierdzenie spełnienia albo niespełnienia danego warunku:

28) wnioskodawca - podmiot, który złożył wniosek o dofinansowanie projektu;

29) wspólny sekretariat - wspólny sekretariat, o którym mowa w art. 23 ust. 2 rozporządzenia EWT;

30) współfinansowanie krajowe z budżetu państwa - środki z budżetu państwa nie pochodzące z budżetu środków europejskich, o którym mowa w art. 117 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, wypłacane na rzecz beneficjenta albo wydatkowane przez państwową jednostkę budżetową w ramach projektu, z wyłączeniem podlegających refundacji przez Komisję Europejską środków budżetu państwa przeznaczonych na realizację projektów pomocy technicznej i projektów EWT;

31) współfinansowanie UE:

a) środki pochodzące z budżetu środków europejskich, o którym mowa w art. 117 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, oraz podlegające refundacji przez Komisję Europejską środki budżetu państwa przeznaczone na realizację projektów pomocy technicznej, wypłacane na rzecz beneficjenta albo wydatkowane przez państwową jednostkę budżetową w ramach projektu - w przypadku krajowego lub regionalnego programu operacyjnego,

b) środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego pochodzące z budżetu programu EWT, wypłacane na rzecz beneficjenta w ramach projektu - w przypadku programu EWT;

32) wytyczne - instrument prawny określający ujednoczone warunki i procedury wdrażania funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności skierowane do instytucji uczestniczących w realizacji programów operacyjnych oraz stosowane przez te instytucje na podstawie właściwego porozumienia, kontraktu terytorialnego albo umowy oraz przez beneficjentów na podstawie umowy o dofinansowanie projektu albo decyzji o dofinansowaniu projektu.

Art. 3. [Kompetencje ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego]

Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego wykonuje, o ile ustawa nie stanowi inaczej, zadania państwa członkowskiego określone w przepisach rozporządzenia ogólnego.

Rozdział 2

Koordinacja realizacji programów operacyjnych

Art. 4. [Podmiot odpowiedzialny za koordynację; zakres koordynacji]

1. Za koordynację realizacji programów operacyjnych odpowiada minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego wykonujący zadania państwa członkowskiego.

2. Koordinacja, o której mowa w ust. 1, polega w szczególności na:

1) reprezentowaniu Rzeczypospolitej Polskiej w kontaktach z Komisją Europejską w zakresie związanym z realizacją umowy partnerstwa;

2) udzielaniu, zawieszaniu lub wycofywaniu desygacji;

3) ⁽⁵⁾ wydawaniu wytycznych dotyczących wdrażania funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności, ~~zwanych dalej "wytycznymi horyzontalnymi"~~;

4) monitorowaniu realizacji programów operacyjnych;

5) określaniu celów finansowych i rzeczowych wydatkowania środków w ramach programów operacyjnych na kolejne lata oraz monitorowaniu realizacji tych celów w perspektywie finansowej 2014-2020;

6) zapewnieniu systemu informacji i promocji w zakresie programów operacyjnych, w tym prowadzeniu portalu.

Art. 5. [~~Wytyczne horyzontalne~~]

[Wytyczne]

1. ⁽⁶⁾ Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego wykonujący zadania państwa członkowskiego, w celu zapewnienia zgodności sposobu realizacji programów operacyjnych z prawem Unii Europejskiej w zakresie wdrażania funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności oraz spełniania wymagań określanych przez Komisję Europejską w tym zakresie, a także w celu zapewnienia jednolitości sposobu realizacji programów operacyjnych i prawidłowości realizacji zadań i obowiązków określonych ustawą, może wydać wytyczne ~~horyzontalne~~ dotyczące:

1) ewaluacji programów operacyjnych;

2) trybu i zakresu sprawozdawczości oraz monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych;

- 3) kontroli realizacji programów operacyjnych;
 - 4) trybu dokonywania wyboru projektów;
 - 5) kwalifikowalności wydatków w ramach programów operacyjnych;
 - 6) warunków certyfikacji oraz przygotowania prognoz wniosków o płatność do Komisji Europejskiej w ramach programów operacyjnych;
 - 7) korekt finansowych w ramach programów operacyjnych;
 - 8) warunków gromadzenia i przekazywania danych w postaci elektronicznej;
 - 9) systemu informacji i promocji w zakresie programów operacyjnych;
 - 10) wykorzystania środków pomocy technicznej;
 - 11) innych kwestii związanych z realizacją i zamknięciem programów operacyjnych.
2. ⁽⁷⁾ Wytyczne ~~horyzontalne~~ mogą dotyczyć wszystkich programów operacyjnych lub wybranych programów operacyjnych i są skierowane do instytucji uczestniczących w ich realizacji.
3. ⁽⁸⁾ Projekt wytycznych ~~horyzontalnych~~ i ich zmian jest przekazywany do zaopiniowania:
- 1) instytucjom zarządzającym;
 - 2) ogólnopolskim organizacjom jednostek samorządu terytorialnego, tworzącym stronę samorządową Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, o której mowa w ustawie z dnia 6 maja 2005 r. o Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego oraz o przedstawicielach Rzeczypospolitej Polskiej w Komitecie Regionów Unii Europejskiej (Dz. U. poz. 759);
 - 3) organizacjom związkowym i organizacjom pracodawców, reprezentatywnym w rozumieniu ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego (Dz. U. poz. 1240);
 - 4) organizacjom pozarządowym, ich związkom i porozumieniom, których przedstawiciele wchodzi w skład Rady Działalności Pożytku Publicznego, o której mowa w art. 35 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2016 r. poz. 1817 i 1948 oraz z 2017 r. poz. 60 i 573).
4. Podmioty, o których mowa w ust. 3, przekazują swoje opinie w terminie wyznaczonym przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego wykonującego zadania państwa członkowskiego, nie krótszym niż 14 dni, licząc od dnia otrzymania projektu wytycznych albo ich zmian. Nieprzedstawienie opinii w terminie oznacza rezygnację z prawa jej wyrażenia.
5. ⁽⁹⁾ Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego wykonujący zadania państwa członkowskiego:
- 1) podaje do publicznej wiadomości, w szczególności na swojej stronie internetowej lub portalu, wytyczne ~~horyzontalne~~ oraz ich zmiany, a także termin, od którego wytyczne ~~horyzontalne~~ lub ich zmiany są stosowane;
 - 2) ogłasza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" komunikat o adresie strony internetowej oraz portalu, na których zostaną zamieszczone wytyczne ~~horyzontalne~~ oraz ich zmiany, a także o terminie, od którego wytyczne ~~horyzontalne~~ lub ich zmiany są stosowane.

Rozdział 3

System realizacji programu operacyjnego

Art. 6. [Zawartość i podstawy realizacji programu operacyjnego]

1. System realizacji programu operacyjnego zawiera warunki i procedury obowiązujące instytucje uczestniczące w realizacji programów operacyjnych, obejmujące w szczególności zarządzanie, monitorowanie, sprawozdawczość, kontrolę i ewaluację oraz sposób koordynacji działań podejmowanych przez instytucje.
2. ⁽¹⁰⁾ Podstawę systemu realizacji programu operacyjnego mogą stanowić w szczególności przepisy prawa powszechnie obowiązującego, wytyczne ~~horyzontalne oraz wytyczne, o których mowa w art. 7~~, szczegółowy opis osi priorytetowych programu operacyjnego, opis systemu zarządzania i kontroli oraz instrukcje wykonawcze zawierające procedury działania właściwych instytucji.

Art. 7. ⁽¹¹⁾ ~~[Wytyczne programowe]~~

~~(uchylony).~~

- ~~1.- Instytucja zarządzająca krajowym albo regionalnym programem operacyjnym może wydawać wytyczne dotyczące kwestii szczegółowych dla danego programu operacyjnego, zwane dalej "wytycznymi programowymi", zgodne z wytycznymi horyzontalnymi.~~
- ~~2.- Instytucja zarządzająca krajowym albo regionalnym programem operacyjnym przedstawia projekt wytycznych programowych:~~
 - ~~1)- ministrowi właściwemu do spraw rozwoju regionalnego wykonującemu zadania państwa członkowskiego w celu stwierdzenia ich zgodności z wytycznymi horyzontalnymi;~~
 - ~~2)- instytucji pośredniczącej i instytucji wdrażającej tego programu w celu wyrażenia opinii.~~

3.– Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego wykonujący zadania państwa członkowskiego przedstawia instytucji zarządzającej krajowym albo regionalnym programem operacyjnym informację w sprawie zgodności projektu wytycznych programowych z wytycznymi horyzontalnymi, w terminie wyznaczonym przez instytucję zarządzającą, nie krótszym niż 14 dni, licząc od dnia jego otrzymania. W przypadku nieprzekazania stanowiska we wskazanym terminie uznaje się, że minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego stwierdził zgodność wytycznych programowych z wytycznymi horyzontalnymi.

4.– W przypadku stwierdzenia niezgodności projektu wytycznych programowych z wytycznymi horyzontalnymi, instytucja zarządzająca może przedstawić ministrowi właściwemu do spraw rozwoju regionalnego wykonującemu zadania państwa członkowskiego projekt wytycznych uwzględniający zastrzeżenia przez niego zgłoszone albo odstępuje od wydania wytycznych.

5.– Instytucja pośrednicząca i instytucja wdrażająca przekazują swoje opinie w terminie wyznaczonym przez instytucję zarządzającą, nie krótszym niż 14 dni, licząc od dnia otrzymania projektu wytycznych programowych. Nieprzedstawienie opinii w terminie oznacza rezygnację z prawa jej wyrażenia.

6.– Wytyczne programowe nie mogą dotyczyć zagadnień z zakresu wykorzystania środków pomocy technicznej, które zostały zawarte w wytycznych horyzontalnych.

7.– Przepisy ust. 1-6 stosuje się odpowiednio w przypadku zmiany wytycznych programowych, w tym wynikających z konieczności dostosowania wytycznych programowych do wytycznych horyzontalnych.

Art. 8. (12) [Informacja o dokumentach systemu realizacji]

Instytucja zarządzająca:

Instytucja zarządzająca podaje do publicznej wiadomości na swojej stronie internetowej oraz na portalu szczegółowy opis osi priorytetowych programu operacyjnego oraz jego zmiany, a także termin, od którego szczegółowy opis osi priorytetowych programu operacyjnego oraz jego zmiany są stosowane.

1)- podaje do publicznej wiadomości, w szczególności na swojej stronie internetowej oraz na portalu, szczegółowy opis osi priorytetowych programu operacyjnego, wytyczne programowe oraz ich zmiany, a także termin, od którego szczegółowy opis osi priorytetowych programu operacyjnego oraz wytyczne programowe lub ich zmiany są stosowane;

2)- ogłasza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" komunikat o adresie strony internetowej oraz portalu, na których zostaną zamieszczone szczegółowy opis osi priorytetowych programu operacyjnego, wytyczne programowe oraz ich zmiany, a także o terminie, od którego szczegółowy opis osi priorytetowych programu operacyjnego, wytyczne programowe oraz ich zmiany są stosowane – w przypadku krajowego programu operacyjnego albo programu EWT, a w przypadku regionalnego programu operacyjnego – w wojewódzkim dzienniku urzędowym.

Rozdział 4

System instytucjonalny

Art. 9. [Zadania instytucji zarządzającej]

1. Instytucją zarządzającą jest:

1) minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego - w przypadku krajowego programu operacyjnego oraz w przypadku programu EWT, jeżeli instytucja zarządzająca została ustanowiona na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;

2) zarząd województwa - w przypadku regionalnego programu operacyjnego.

2. Do zadań instytucji zarządzającej należy w szczególności:

1) przygotowanie propozycji kryteriów wyboru projektów, spełniających warunki określone w art. 125 ust. 3 lit. a rozporządzenia ogólnego;

2) wybór projektów do dofinansowania - w przypadku krajowego albo regionalnego programu operacyjnego;

3) zawieranie z wnioskodawcami umów o dofinansowanie projektu lub podejmowanie decyzji o dofinansowaniu projektu;

4) zlecanie płatności, o których mowa w art. 188 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, oraz zlecanie wypłaty współfinansowania krajowego z budżetu państwa w ramach krajowego lub regionalnego programu operacyjnego na rzecz beneficjentów, a w przypadku programu EWT - dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów;

5) zapewnienie aktualności i poprawności danych służących do monitorowania realizacji programu operacyjnego;

6) pełnienie funkcji instytucji certyfikującej, o której mowa w art. 123 ust. 2 rozporządzenia ogólnego;

7) prowadzenie kontroli realizacji programu operacyjnego, w tym weryfikacja prawidłowości wydatków ponoszonych przez beneficjentów - w przypadku krajowego albo regionalnego programu operacyjnego;

8) nakładanie korekt finansowych;

9) odzyskiwanie kwot podlegających zwrotowi, w szczególności kwot związanych z nałożeniem korekt finansowych, na zasadach określonych w ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych albo w

umowie o dofinansowanie projektu, albo w decyzji o dofinansowaniu projektu, w tym:

- a) wydawanie decyzji o zwrocie środków przeznaczonych na realizację programów, projektów lub zadań oraz decyzji o zapłacie odsetek, o których mowa odpowiednio w art. 207 ust. 9 i art. 189 ust. 3b ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych,
 - b) wydawanie decyzji o umorzeniu w całości albo w części oraz o odroczeniu albo rozłożeniu na raty spłaty należności wynikających z obowiązku zwrotu środków przeznaczonych na realizację programów, projektów lub zadań, o których mowa w art. 61 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych,
 - c) rozpatrywanie odwołań od decyzji, o których mowa w lit. a i b, wydawanych w pierwszej instancji przez instytucję pośredniczącą albo instytucję wdrażającą;
- 10) ewaluacja programu operacyjnego;
 - 11) monitorowanie postępów realizacji programu operacyjnego;
 - 12) zapewnianie informacji o programie operacyjnym i jego promocja.

Art. 10. [Powierzenie zadań instytucji zarządzającej innemu podmiotowi]

1. Instytucja zarządzająca może powierzyć instytucji pośredniczącej, w drodze porozumienia albo umowy, zadania związane z realizacją krajowego albo regionalnego programu operacyjnego, z zastrzeżeniem ust. 6, w tym:
 - 1) wydawanie decyzji o zwrocie środków przeznaczonych na realizację programów, projektów lub zadań oraz decyzji o zapłacie odsetek, o których mowa odpowiednio w art. 207 ust. 9 i art. 189 ust. 3b ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych;
 - 2) wydawanie decyzji o umorzeniu w całości albo w części oraz o odroczeniu albo rozłożeniu na raty spłaty należności wynikających z obowiązku zwrotu środków przeznaczonych na realizację programów, projektów lub zadań, o których mowa w art. 61 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych;
 - 3) rozpatrywanie odwołań od decyzji, o których mowa w pkt 1 i 2, wydawanych w pierwszej instancji przez instytucję wdrażającą.
2. Za zgodą instytucji zarządzającej instytucja pośrednicząca może powierzyć instytucji wdrażającej, w drodze porozumienia albo umowy, zadania związane z realizacją krajowego albo regionalnego programu operacyjnego, w tym:
 - 1) wydawanie decyzji o zwrocie środków przeznaczonych na realizację programów, projektów lub zadań oraz decyzji o zapłacie odsetek, o których mowa odpowiednio w art. 207 ust. 9 i art. 189 ust. 3b ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych;
 - 2) wydawanie decyzji o umorzeniu w całości albo w części oraz o odroczeniu albo rozłożeniu na raty spłaty należności wynikających z obowiązku zwrotu środków przeznaczonych na realizację programów, projektów lub zadań, o których mowa w art. 61 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.
3. Porozumienie albo umowa, o których mowa w ust. 1 i 2, zawierają w szczególności zobowiązanie do stosowania wytycznych przez instytucję, której powierzono zadania.
4. Powierzenie instytucji wdrażającej zadań, o których mowa w ust. 2, nie wyłącza odpowiedzialności instytucji pośredniczącej za ich realizację.
5. Instytucja zarządzająca lub, za jej zgodą, instytucja pośrednicząca lub instytucja wdrażająca może zlecać usługi związane z realizacją swoich zadań innym podmiotom, z wyłączeniem usług polegających na prowadzeniu kontroli systemowych.
6. Instytucja zarządzająca nie może powierzyć zadań, o których mowa w art. 126 rozporządzenia ogólnego, ani zlecać usług polegających na realizacji tych zadań.
7. Powierzenie zadań lub zlecenie usług związanych z realizacją programu operacyjnego nie wyłącza odpowiedzialności instytucji zarządzającej za ich realizację.

Art. 11. [Nadzór nad wykonaniem powierzonych zadań]

1. W przypadkach nieprawidłowej realizacji przez instytucję pośredniczącą lub instytucję wdrażającą zadań powierzonych zgodnie z art. 10 ust. 1 lub 2, nieprzestrzegania przez te instytucje przepisów prawa lub działania niezgodnie z systemem realizacji programu operacyjnego, a także zaistnienia okoliczności, o których mowa w art. 144 ust. 1 rozporządzenia ogólnego, zwanych dalej "uchybieniami", instytucja powierzająca zadania lub instytucja zarządzająca może:
 - 1) wydać rekomendacje instytucji, której powierzono zadania, wskazujące uchybienia, które powinny zostać usunięte, oraz wskazać termin na ich usunięcie;
 - 2) zobowiązać instytucję, której powierzono zadania, do podjęcia określonych działań naprawczych oraz wskazać termin ich wykonania;
 - 3) wstrzymać albo wycofać część albo całość dofinansowania z pomocy technicznej dla instytucji, która dopuściła się uchybień, nie usunęła ich w terminie lub nie wykonała działań naprawczych;
 - 4) wystąpić do ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego wykonującego zadania państwa członkowskiego o zawieszenie tej instytucji desygnacji.
2. W przypadku, o którym mowa w art. 24 ust. 11 pkt 1, anulowanie części albo całości dofinansowania w wyniku nałożenia korekty finansowej nie zwalnia instytucji, która dopuściła się uchybień, lub instytucji obowiązanej do wypłaty

dofinansowania z obowiązku wypłaty równowartości dofinansowania należnego beneficjentowi.

3. W przypadku, o którym mowa w art. 24 ust. 11 pkt 1, instytucja, która dopuściła się uchybień, jest obowiązana do zapewnienia środków na wypłatę równowartości dofinansowania należnego beneficjentowi lub zwrotu kwoty równej kwocie dofinansowania już wypłaconego beneficjentowi.

4. Zasady odpowiedzialności finansowej instytucji pośredniczącej oraz instytucji wdrażającej określa porozumienie albo umowa, o których mowa w art. 10 ust. 1 albo 2.

Art. 12. [Koordynator EWT]

1. Koordynatorem Europejskiej Współpracy Terytorialnej jest minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego wykonujący na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zadania państwa członkowskiego związane z realizacją programu EWT, określone w rozporządzeniu ogólnym lub rozporządzeniu EWT, zwany dalej "koordynatorem EWT".

2. Koordynator EWT może powierzyć krajowemu kontrolerowi, w drodze porozumienia albo umowy, zadania związane z realizacją programu EWT, w szczególności:

- 1) kontrole, o których mowa w art. 125 ust. 4 lit. a rozporządzenia ogólnego i art. 23 ust. 4 rozporządzenia EWT;
- 2) nakładanie korekt finansowych.

3. Instytucja zarządzająca może powierzyć, w drodze porozumienia albo umowy, zadania związane z realizacją programu EWT wspólnemu sekretariatowi.

4. Przepisy art. 10 ust. 3-7 oraz art. 11 stosuje się odpowiednio.

Art. 13. [Instytucja audytowa]

Instytucją audytową jest Szef Krajowej Administracji Skarbowej. Instytucja audytowa pełni również funkcję niezależnego podmiotu audytowego, o którym mowa w rozporządzeniu ogólnym.

Art. 14. [Komitet monitorujący]

1. Realizacja programu operacyjnego podlega monitorowaniu przez komitet monitorujący, o którym mowa w art. 47 rozporządzenia ogólnego.

2. Komitet monitorujący jest powoływany przez instytucję zarządzającą:

- 1) w drodze zarządzenia - w przypadku krajowego programu operacyjnego albo
- 2) w drodze uchwały - w przypadku regionalnego programu operacyjnego.

3. Komitetowi monitorującemu przewodniczy przedstawiciel instytucji zarządzającej.

4. Instytucja zarządzająca zwraca się pisemnie w szczególności do:

- 1) ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego,
- 2) ministrów właściwych ze względu na zakres programu operacyjnego,
- 3) ogólnopolskich organizacji jednostek samorządu terytorialnego tworzących stronę samorządową Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, o której mowa w ustawie z dnia 6 maja 2005 r. o Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego oraz o przedstawicielach Rzeczypospolitej Polskiej w Komitecie Regionów Unii Europejskiej,
- 4) organizacji związkowych i organizacji pracodawców, reprezentatywnych w rozumieniu ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego, których przedstawiciele wchodzi w skład:
 - a) Rady Dialogu Społecznego - w przypadku krajowego programu operacyjnego,
 - b) właściwej wojewódzkiej rady dialogu społecznego - w przypadku regionalnego programu operacyjnego,
- 5) Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego lub Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich

- o wyznaczenie, z uwzględnieniem zakresu programu operacyjnego, jednego lub więcej przedstawicieli do składu komitetu monitorującego.

5. Podmioty, o których mowa w ust. 4, mogą zrezygnować z wyznaczenia przedstawicieli do składu komitetu monitorującego, o czym pisemnie informują instytucję zarządzającą.

6. W Komitecie monitorującym przedstawiciele:

- 1) organizacji związkowych, organizacji pracodawców i izb gospodarczych,
- 2) organizacji pozarządowych, o których mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- 3) środowiska naukowego

- stanowią łącznie co najmniej jedną trzecią składu.

7. Instytucja zarządzająca określa rodzaj i liczbę organizacji pozarządowych oraz liczbę ich przedstawicieli w składzie komitetu monitorującego.

8. Przedstawiciele organizacji pozarządowych do składu komitetu monitorującego wybierają organizacje pozarządowe w sposób określony w art. 48 ust. 1 zdanie drugie rozporządzenia ogólnego.

9. Wybór przedstawicieli organizacji pozarządowych do składu komitetu monitorującego, na wniosek instytucji zarządzającej, organizuje:

- 1) Rada Działalności Pożytku Publicznego, o której mowa w art. 35 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie - w odniesieniu do komitetu monitorującego krajowy program operacyjny oraz w odniesieniu do komitetu monitorującego regionalny program operacyjny, jeżeli w danym województwie nie utworzono Wojewódzkiej Rady Działalności Pożytku Publicznego;
- 2) Wojewódzka Rada Działalności Pożytku Publicznego, o której mowa w art. 41a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie - w odniesieniu do komitetu monitorującego regionalny program operacyjny.

9a. ⁽¹³⁾ Instytucja zarządzająca regionalnym programem operacyjnym informuje właściwego wojewodę o posiedzeniach komitetu monitorującego.

9b. ⁽¹⁴⁾ Na pisemny wniosek wojewody instytucja zarządzająca właściwym regionalnym programem operacyjnym umożliwia wojewodzie albo jego przedstawicielowi udział w pracach komitetu monitorującego w charakterze obserwatora.

10. Komitet monitorujący realizuje w szczególności zadania, o których mowa w art. 49 i art. 110 rozporządzenia ogólnego, w tym zatwierdza kryteria wyboru projektów, uwzględniając art. 125 ust. 3 lit. a rozporządzenia ogólnego.

11. ⁽¹⁵⁾ Przepisów ust. 2-~~9~~^{9b} nie stosuje się do programów EWT.

Art. 14a. ⁽¹⁶⁾ [Rzecznik Funduszy Europejskich]

1. Instytucja zarządzająca jest obowiązana powołać, spośród swoich pracowników, Rzecznika Funduszy Europejskich, zwanego dalej "Rzecznikiem".

2. Rzecznika może powołać, spośród swoich pracowników, także instytucja uczestnicząca w realizacji programów operacyjnych, inna niż instytucja zarządzająca.

3. Do zadań Rzecznika należy w szczególności:

- 1) przyjmowanie zgłoszeń dotyczących utrudnień i propozycji usprawnień w zakresie realizacji programu operacyjnego przez właściwą instytucję;
- 2) analizowanie zgłoszeń, o których mowa w pkt 1;
- 3) udzielanie wyjaśnień w zakresie zgłoszeń, o których mowa w pkt 1;
- 4) dokonywanie okresowych przeglądów procedur w ramach programu operacyjnego obowiązujących we właściwej instytucji;
- 5) formułowanie propozycji usprawnień dla właściwej instytucji.

4. Właściwa instytucja jest obowiązana zapewnić, że osoba pełniąca funkcję Rzecznika nie będzie wykonywać zadań, które mogłyby bezpośrednio lub pośrednio wpływać na sposób realizacji przez nią zadań, o których mowa w ust. 3.

5. Rzecznik powołany przez instytucję zarządzającą może żądać od Rzecznika powołanego przez instytucję, o której mowa w ust. 2, informacji w zakresie realizacji zadań, o których mowa w ust. 3.

6. Rzecznik powołany przez instytucję, o której mowa w ust. 2, przekazuje informacje w zakresie realizacji zadań, o których mowa w ust. 3, w sposób i w terminie wskazanych przez Rzecznika powołanego przez instytucję zarządzającą.

7. Rzecznik sporządza, w terminie do dnia 31 marca, roczny raport ze swojej działalności za poprzedni rok i przedkłada go instytucji zarządzającej. Instytucja zarządzająca zamieszcza zbiorczy roczny raport na swojej stronie internetowej.

8. Przepisów ust. 3-7 nie stosuje się do procedury odwoławczej.

9. Do realizacji zadań przez Rzecznika nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1257), z wyjątkiem działu VIII, który stosuje się odpowiednio.

10. Przepisów ust. 1-9 nie stosuje się do programów EWT.

Rozdział 5

Desygnacja

Art. 15. [Uzyskanie desygnacji]

1. Warunkiem rozpoczęcia finansowej realizacji programu operacyjnego, rozumianego jako wystąpienie z pierwszą deklaracją wydatków oraz wnioskiem o płatność do Komisji Europejskiej, jest uzyskanie desygnacji.

2. Desygnacji podlegają instytucja zarządzająca, instytucja pośrednicząca i instytucja wdrażająca lub krajowy kontroler lub wspólny sekretariat.

3. Warunkiem uzyskania desygnacji przez podmioty, o których mowa w ust. 2, jest spełnienie kryteriów desygnacji określonych w załączniku XIII do rozporządzenia ogólnego, odpowiednich do zakresu realizowanych zadań,

potwierdzone pozytywną opinią i sprawozdaniem instytucji audytowej oraz zawarcie właściwych porozumień albo umów, o których mowa w art. 10 ust. 1 lub 2.

Art. 16. [Warunki udzielenia, zawieszenia lub wycofania desygnacji]

1. Do zadań ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego wykonującego zadania państwa członkowskiego w zakresie desygnacji należy w szczególności:

- 1) udzielanie desygnacji podmiotom, o których mowa w art. 15 ust. 2, po sprawdzeniu spełnienia warunków, o których mowa w art. 15 ust. 3;
- 2) prowadzenie kontroli służących potwierdzeniu spełnienia kryteriów desygnacji przez podmioty, o których mowa w art. 15 ust. 2, wytypowane w wyniku przeprowadzonej analizy ryzyka;
- 3) prowadzenie doraźnych kontroli - w przypadku uzasadnionego podejrzenia, że podmiot, o którym mowa w art. 15 ust. 2, przestał spełniać którekolwiek z kryteriów desygnacji;
- 4) zawieszanie desygnacji - w przypadku zaprzestania spełniania przez podmiot, o którym mowa w art. 15 ust. 2, warunków określonych w art. 15 ust. 3, w tym w związku z wystąpieniem, o którym mowa w art. 11 ust. 1 pkt 4, do czasu zrealizowania przez ten podmiot działań naprawczych określonych w planie, o którym mowa w ust. 4 pkt 1;
- 5) wycofanie desygnacji - w przypadku niezrealizowania przez podmiot, o którym mowa w art. 15 ust. 2, działań naprawczych określonych w planie, o którym mowa w ust. 4 pkt 1;
- 6) rozpatrywanie zastrzeżeń podmiotu, któremu odmówiono udzielenia desygnacji, zawieszono albo wycofano desygnację.

1a. (17) Zadania, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, w ramach regionalnego programu operacyjnego może wykonywać wojewoda w zakresie i na warunkach określonych w porozumieniu zawartym z ministrem właściwym do spraw rozwoju regionalnego.

2. Udzielenie, zawieszenie lub wycofanie desygnacji może obejmować jeden lub więcej podmiotów, o których mowa w art. 15 ust. 2. W uzasadnionych przypadkach zawieszenie lub wycofanie desygnacji może nastąpić w zakresie określonych osi priorytetowych programu operacyjnego.

3. Skutkiem zawieszenia lub wycofania desygnacji jest wstrzymanie certyfikacji wydatków do Komisji Europejskiej w ramach programu operacyjnego w zakresie odpowiadającym zawieszeniu lub wycofaniu desygnacji.

4. W przypadku zawieszenia desygnacji:

- 1) podmiot, któremu zawieszono desygnację, przygotowuje i przedstawia ministrowi właściwemu do spraw rozwoju regionalnego wykonującemu zadania państwa członkowskiego plan działań naprawczych w terminie wskazanym przez tego ministra;
- 2) minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego wykonujący zadania państwa członkowskiego, po zasięgnięciu opinii komitetu do spraw desygnacji, wskazuje działania, jakich podmiot, któremu zawieszono desygnację, nie może wykonywać.

5. W przypadku zrealizowania planu działań naprawczych w terminie w nim określonym minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego wykonujący zadania państwa członkowskiego przekazuje podmiotowi, któremu zawieszono desygnację, pisemną informację o cofnięciu zawieszenia.

6. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego wykonujący zadania państwa członkowskiego informuje Komisję Europejską o każdym przypadku zawieszenia lub wycofania desygnacji.

7. W przypadku odmowy udzielenia desygnacji, zawieszenia desygnacji albo wycofania desygnacji, podmiotowi, któremu odmówiono udzielenia desygnacji, zawieszono albo wycofano desygnację, przysługuje prawo wniesienia do ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego wykonującego zadania państwa członkowskiego pisemnych zastrzeżeń w terminie 7 dni od dnia otrzymania pisemnej informacji o odmowie udzielenia, zawieszeniu albo wycofaniu desygnacji.

8. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego wykonujący zadania państwa członkowskiego rozpatruje zastrzeżenia, o których mowa w ust. 7, w terminie 7 dni od dnia ich wniesienia.

9. W wyniku rozpatrzenia zastrzeżeń, o których mowa w ust. 7, minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego wykonujący zadania państwa członkowskiego:

- 1) utrzymuje odmowę udzielenia, zawieszenie albo wycofanie desygnacji - w przypadku negatywnego rozpatrzenia zastrzeżeń, albo
- 2) udziela desygnacji, cofa zawieszenie desygnacji albo przywraca desygnację - w przypadku pozytywnego rozpatrzenia zastrzeżeń.

10. Udzielenie, zawieszenie oraz wycofanie desygnacji następuje w formie pisemnej.

11. Do udzielenia, zawieszenia oraz wycofania desygnacji nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 23, 868, 996, 1579 i 2138 oraz z 2017 r. poz. 935).

Art. 17. [Komitet do spraw desygnacji]

1. Tworzy się komitet do spraw desygnacji stanowiący organ doradczy ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego.

2. W skład komitetu do spraw desygnacji wchodzi:

- 1) trzech przedstawicieli ministra właściwego do spraw finansów publicznych;
- 2) trzech przedstawicieli ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego.
3. Pracownikom komitetu do spraw desygnacji przewodniczący przedstawiciel ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego.
4. Do prac komitetu do spraw desygnacji przewodniczący zaprasza przedstawiciela Prezesa Najwyższej Izby Kontroli, przedstawiciela Szefa Centralnego Biura Antykorupcyjnego oraz przedstawiciela Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego.
5. Podmioty, o których mowa w ust. 4, uczestniczą w pracach komitetu do spraw desygnacji bez prawa głosu.
6. Do osób wchodzących w skład komitetu do spraw desygnacji stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego dotyczące wyłączenia pracownika oraz organu.
7. Kandydat na członka komitetu do spraw desygnacji składa ministrowi właściwemu do spraw rozwoju regionalnego oświadczenie, że nie zachodzi żadna z okoliczności powodujących wyłączenie go z udziału w pracach komitetu do spraw desygnacji na podstawie ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego. Członek komitetu do spraw desygnacji niezwłocznie informuje ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego o zaistnieniu okoliczności powodujących wyłączenie go z udziału w pracach tego komitetu na podstawie ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego.
8. Do zadań komitetu do spraw desygnacji należy w szczególności:
 - 1) udzielanie ministrowi właściwemu do spraw rozwoju regionalnego rekomendacji w zakresie desygnacji, w tym w przypadku wniesienia zastrzeżeń, o których mowa w art. 16 ust. 7,
 - 2) opiniowanie planu działań naprawczych, o którym mowa w art. 16 ust. 4 pkt 1- z uwzględnieniem wyników audytów przeprowadzonych przez instytucję audytową, wyników kontroli określonych w art. 16 ust. 1 pkt 2 i 3 oraz wyników kontroli przeprowadzonych przez inne upoważnione podmioty.
9. Komitet do spraw desygnacji jest powoływany na okres realizacji umowy partnerstwa.
10. Tryb pracy komitetu do spraw desygnacji określa regulamin, przyjmowany przez ten komitet, w drodze uchwały, zwykłą większością głosów na posiedzeniu.

Rozdział 6

Przebieg finansowy i system rozliczeń projektu

Art. 18. [Składanie wniosków i dokumentów za pośrednictwem systemu teleinformatycznego]

1. Procentowy udział środków współfinansowania krajowego z budżetu państwa w wydatkach kwalifikowalnych projektu realizowanego w ramach krajowego albo regionalnego programu operacyjnego nie może przekraczać minimalnego procentowego udziału środków współfinansowania krajowego dla danej osi priorytetowej wynikającego z art. 120 ust. 3 rozporządzenia ogólnego, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej.
2. Na wniosek instytucji zarządzającej minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych może wyrazić zgodę na zastosowanie wyższego niż określony w ust. 1 procentowego udziału środków współfinansowania krajowego z budżetu państwa w wydatkach kwalifikowalnych projektu, uwzględniając stan finansów państwa, w tym w szczególności:
 - 1) wysokość deficytu sektora finansów publicznych, w tym budżetu państwa i budżetu środków europejskich;
 - 2) znaczenie projektu dla możliwości osiągnięcia celów programu operacyjnego;
 - 3) interes publiczny oraz zakres społecznego oddziaływania projektu.
3. Zgoda, o której mowa w ust. 2, może dotyczyć więcej niż jednego projektu.
4. Procentowy udział środków współfinansowania krajowego z budżetu państwa w wydatkach kwalifikowalnych projektu realizowanego w ramach programu EWT nie może przekraczać minimalnego procentowego udziału środków współfinansowania krajowego dla danej osi priorytetowej wynikającego z programu EWT. Przepisy ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 19. [Wyliczenie wkładu unijnego]

1. Wniosek o płatność, w ramach którego beneficjent:
 - 1) wnioskuje o przekazanie dofinansowania w formie zaliczki lub refundacji,
 - 2) wykazuje wydatki poniesione na realizację projektu,
 - 3) przekazuje informację o postępie realizacji projektu- oraz dokumenty niezbędne do rozliczenia projektu określone w umowie o dofinansowanie projektu lub w decyzji o dofinansowaniu projektu, w szczególności w zakresie monitoringu rzeczowo-finansowego, harmonogramów finansowych i trwałości projektu, są składane przez beneficjenta za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.
2. W przypadku gdy z powodów technicznych złożenie dokumentów, o których mowa w ust. 1, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego nie jest możliwe, beneficjent, za zgodą właściwej instytucji, składa je w inny sposób wskazany przez tę instytucję.

Art. 20. [Procedura analizy i zatwierdzania zestawień wydatków]

1. Podstawą do wyliczenia wkładu unijnego, wynikającego z art. 120 ust. 2 rozporządzenia ogólnego, są całkowite wydatki kwalifikowalne, o których mowa w art. 120 ust. 2 lit. a rozporządzenia ogólnego.
2. W programie EWT podstawą do wyliczenia wkładu unijnego, wynikającego z art. 120 ust. 2 rozporządzenia ogólnego, mogą być kwalifikowalne wydatki publiczne, o których mowa w art. 120 ust. 2 lit. b rozporządzenia ogólnego.

Art. 21. [Procedura analizy i zatwierdzania zestawień wydatków]

1. W ramach procedury analizy i zatwierdzania zestawień wydatków, o której mowa w art. 139 rozporządzenia ogólnego, instytucja zarządzająca przekazuje instytucji audytowej:
 - 1) projekt rocznego zestawienia wydatków, o którym mowa w art. 137 rozporządzenia ogólnego, oraz projekty deklaracji zarządczej i rocznego podsumowania, o których mowa w art. 59 ust. 5 lit. a i b rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 (Dz. Urz. UE L 298 z 26.10.2012, str. 1, z późn. zm.), w terminie do dnia 31 października roku, w którym kończy się rok obrachunkowy, którego dotyczy zestawienie wydatków;
 - 2) ostateczne wersje dokumentów, o których mowa w pkt 1, w terminie do dnia 31 stycznia roku następującego po roku, którego dotyczą te dokumenty.
2. Instytucja audytowa przekazuje instytucji zarządzającej opinię audytową i sprawozdanie, o których mowa w art. 127 ust. 5 lit. a i b rozporządzenia ogólnego, w terminie określonym w art. 59 ust. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002.

Rozdział 7 Kontrola i audyt

Art. 22. [Zakres kontroli i audytu]

1. Kontrola i audyt programu operacyjnego obejmują:
 - 1) kontrole realizacji programu operacyjnego służące zapewnieniu, że system zarządzania i kontroli programu operacyjnego działa prawidłowo, a wydatki w ramach programu operacyjnego ponoszone są zgodnie z prawem oraz zasadami unijnymi i krajowymi;
 - 2) audyty wykonywane przez instytucję audytową zgodnie z art. 127 rozporządzenia ogólnego oraz art. 25 rozporządzenia EWT;
 - 3) kontrole spełniania kryteriów desygnacji.
2. Kontrole, o których mowa w ust. 1 pkt 1, obejmują:
 - 1) kontrole systemowe służące sprawdzeniu prawidłowości realizacji zadań przez instytucję, którym instytucja zarządzająca, instytucja pośrednicząca lub koordynator EWT powierzyli zadania związane z realizacją programu operacyjnego;
 - 2) weryfikacje wydatków służące sprawdzeniu prawidłowości i kwalifikowalności poniesionych wydatków, które:
 - a) przybierają formę kontroli składanego przez beneficjenta wniosku o płatność,
 - b) mogą przybrać formę kontroli projektu w miejscu jego realizacji, które mogą być prowadzone również po zakończeniu realizacji projektu,
 - c) mogą przybrać formę kontroli krzyżowych służących zapewnieniu, że wydatki ponoszone w projektach nie są podwójnie finansowane:
 - (18) ~~z tego samego funduszu polityki spójności w ramach jednego programu operacyjnego, w ramach jednego programu operacyjnego.~~
 - (19) z kilku różnych funduszy polityki spójności lub instrumentów wsparcia Unii Europejskiej ~~albo~~ z tego samego funduszu polityki spójności w ramach co najmniej dwóch programów operacyjnych, dla których instytucja zarządzająca została ustanowiona na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
 - (20) w ramach programu operacyjnego i Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 lub Programu Operacyjnego "Rybnictwo i Morze":
 - 3) kontrole na zakończenie realizacji projektu służące sprawdzeniu kompletności dokumentów potwierdzających właściwą ścieżkę audytu, o której mowa w art. 125 ust. 4 lit. d rozporządzenia ogólnego, w odniesieniu do zrealizowanego projektu;
 - 4) kontrole trwałości, o której mowa w art. 71 rozporządzenia ogólnego.
3. Kontrole, o których mowa w ust. 1 pkt 1, mogą ponadto obejmować kontrole zdolności wnioskodawców ubiegających się o dofinansowanie projektu w ramach trybu pozakonkursowego oraz beneficjentów realizujących projekty wybrane do dofinansowania w takim trybie do prawidłowej i efektywnej realizacji projektów, polegające w szczególności na weryfikacji procedur obowiązujących w zakresie realizacji projektów. Kontrole te mogą mieć charakter kontroli uprzednich, prowadzonych przed dniem otrzymania przez wnioskodawcę informacji o wyborze

projektu do dofinansowania, które służą sprawdzeniu potencjału administracyjnego wnioskodawcy do realizacji projektu.

4. (21) Kontrole, o których mowa w ust. 1 pkt 1, mogą także przybrać formę weryfikacji dokumentów w zakresie prawidłowości przeprowadzenia właściwych procedur dotyczących udzielania zamówień publicznych lub ~~oceny-oddziaływania na środowisko lub~~ udzielania pomocy publicznej. Kontrole te mogą być prowadzone przed dniem otrzymania przez wnioskodawcę informacji o wyborze projektu do dofinansowania.
5. Kontrole, o których mowa w ust. 2 pkt 2 lit. b i c oraz pkt 4, mogą być prowadzone na próbie projektów.
6. Weryfikacja dokumentów podczas kontroli, o których mowa w ust. 2 pkt 1, 2 i 4 oraz w ust. 4, może być prowadzona na próbie, zgodnie z metodyką określoną przez instytucję zarządzającą lub koordynatora EWT, z zastrzeżeniem ust. 8.
7. Za prowadzenie kontroli, o których mowa w ust. 1 pkt 1, odpowiada instytucja zarządzająca lub koordynator EWT, z zastrzeżeniem kontroli, o których mowa w ust. 2 pkt 2 lit. c tiret drugie, za których prowadzenie odpowiada minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego wykonujący zadania państwa członkowskiego.
8. Na każdy rok obrachunkowy instytucja zarządzająca lub koordynator EWT sporządza dla programu operacyjnego roczne założenia dotyczące doboru próby do kontroli, o której mowa w ust. 2 pkt 2 lit. b i c tiret pierwsze i pkt 4, oraz doboru próby do weryfikacji dokumentów zgodnie z ust. 6.
9. (22) Do kontroli, o których mowa w ust. 2 pkt 2 lit. a i c; ~~ust. 2~~ pkt 3, oraz do kontroli przeprowadzanych w trakcie procedury oceny wniosku o dofinansowanie projektu, prowadzonych w formie, o której mowa w ust. 4, nie stosuje się przepisów art. 25, z zastrzeżeniem art. 24 ust. 10.
10. Do kontroli, o których mowa w ust. 3 i 4, przepisy art. 23 ust. 1 i ust. 4-6 stosuje się odpowiednio.

Art. 23. [Tryb kontroli beneficjenta]

1. Beneficjent jest obowiązany poddać się kontroli oraz audytowi w zakresie prawidłowości realizacji projektu przeprowadzanych przez instytucję zarządzającą, instytucję pośredniczącą, instytucję wdrażającą, koordynatora EWT, wspólny sekretariat, krajowego kontrolera, a także instytucję audytową, przedstawicieli Komisji Europejskiej i Europejskiego Trybunału Obrachunkowego oraz inne podmioty, uprawnione do przeprowadzania kontroli lub audytu.

1a. (23) Wnioskodawca jest obowiązany poddać się kontroli w zakresie, o którym mowa w art. 22 ust. 3 i 4.

2. Kontrole w miejscu realizacji projektu przeprowadza się na podstawie pisemnego imiennego upoważnienia do przeprowadzenia kontroli.
3. Kontrole oraz audyty mogą być przeprowadzane w każdym czasie od dnia otrzymania przez wnioskodawcę informacji o wyborze projektu do dofinansowania, z wyjątkiem określonym w art. 22 ust. 3 i 4, nie później niż do końca okresu określonego zgodnie z art. 140 ust. 1 rozporządzenia ogólnego, z zastrzeżeniem przepisów, które mogą przewidywać dłuższy termin przeprowadzania kontroli, dotyczących trwałości projektu oraz pomocy publicznej, o której mowa w art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, lub pomocy de minimis, o której mowa w rozporządzeniu Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis (Dz. Urz. UE L 352 z 24.12.2013, str. 1) i w rozporządzeniu Komisji (UE) nr 360/2012 z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis przyznawanej przedsiębiorstwom wykonującym usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym (Dz. Urz. UE L 114 z 26.04.2012, str. 8), oraz podatku od towarów i usług, o którym mowa w ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2017 r. poz. 1221).
4. Kontrole oraz audyty mogą być przeprowadzane w siedzibie kontrolującego na podstawie dostarczonych dokumentów lub w każdym miejscu bezpośrednio związanym z realizacją projektu.
5. Beneficjent jest obowiązany udostępnić podmiotom, o których mowa w ust. 1, dokumenty związane bezpośrednio z realizacją projektu, w szczególności dokumenty umożliwiające potwierdzenie kwalifikowalności wydatków, zapewnić dostęp do pomieszczeń i terenu realizacji projektu, dostęp do związanych z projektem systemów teleinformatycznych oraz udzielać wszelkich wyjaśnień dotyczących realizacji projektu.
6. Jeżeli jest to konieczne do stwierdzenia kwalifikowalności wydatków ponoszonych w ramach realizacji projektu, beneficjent jest obowiązany udostępnić podmiotom, o których mowa w ust. 1, również dokumenty niezwiązane bezpośrednio z jego realizacją.
7. Podmioty uprawnione do przeprowadzania kontroli lub audytu, w celu potwierdzenia prawidłowości i kwalifikowalności poniesionych wydatków, mogą zwrócić się o złożenie wyjaśnień do osób zaangażowanych w realizację projektu.
8. (24) W ramach kontroli w miejscu realizacji projektu mogą być przeprowadzane oględziny. Oględziny przeprowadza się w obecności beneficjenta lub osoby reprezentującej beneficjenta.
9. Z czynności kontrolnej polegającej na oględzinach oraz przyjęciu ustnych wyjaśnień lub oświadczeń sporządza się protokół. Protokół podpisują osoba kontrolująca i pozostałe osoby uczestniczące w tej czynności.
10. Z czynności kontrolnej niewymienionej w ust. 9, która ma istotne znaczenie dla ustaleń kontroli, sporządza się notatkę podpisaną przez osobę kontrolującą.

Art. 24. [Stwierdzenie wystąpienia nieprawidłowości]

1. Stwierdzenie wystąpienia nieprawidłowości indywidualnej albo nieprawidłowości systemowej, zwanych dalej "nieprawidłowościami", powoduje powstanie obowiązku podjęcia przez właściwą instytucję odpowiednich działań, o których mowa w ust. 9 lub 11.
2. Niestwierdzenie wystąpienia nieprawidłowości w toku wcześniejszej kontroli przeprowadzonej przez właściwą instytucję nie stanowi przesłanki odstąpienia od odpowiednich działań, o których mowa w ust. 9 lub 11, w przypadku późniejszego stwierdzenia jej wystąpienia.
3. Stwierdzenie wystąpienia nieprawidłowości oraz nałożenie korekty finansowej jest poprzedzone czynnościami wyjaśniającymi prowadzonymi przez właściwą instytucję, podczas których instytucja ta może uwzględnić wyniki kontroli przeprowadzonych przez inne uprawnione podmioty.
4. Do stwierdzenia wystąpienia nieprawidłowości, pomniejszenia wartości wydatków kwalifikowalnych ujętych we wniosku o płatność złożonym przez beneficjenta, o którym mowa w ust. 9 pkt 1, i nałożenia korekty finansowej oraz w przypadku, o którym mowa w ust. 11, nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego.
5. Wartość korekty finansowej wynikającej ze stwierdzonej nieprawidłowości indywidualnej jest równa kwocie wydatków poniesionych nieprawidłowo w części odpowiadającej kwocie współfinansowania UE.
6. Wartość korekty finansowej, o której mowa w ust. 5, albo wartość wydatków poniesionych nieprawidłowo, stanowiąca pomniejszenie, o którym mowa w ust. 9 pkt 1, mogą zostać obniżone, jeżeli Komisja Europejska określi możliwość obniżania tych wartości.
7. W przypadku gdy kwoty nieprawidłowo poniesionych wydatków nie można określić, wartość korekty finansowej ustala się, z uwzględnieniem ust. 6 i przepisów wydanych na podstawie ust. 13, zgodnie z art. 143 ust. 2 rozporządzenia ogólnego.
8. Przepis ust. 5 nie narusza zasad odzyskiwania środków związanych ze stwierdzoną nieprawidłowością indywidualną, pochodzących z innych źródeł.
9. W przypadku stwierdzenia wystąpienia nieprawidłowości indywidualnej:
 - 1) przed zatwierdzeniem wniosku o płatność - instytucja zatwierdzająca wniosek o płatność dokonuje pomniejszenia wartości wydatków kwalifikowalnych ujętych we wniosku o płatność złożonym przez beneficjenta o kwotę wydatków poniesionych nieprawidłowo;
 - 2) w uprzednio zatwierdzonym wniosku o płatność - właściwa instytucja nakłada korektę finansową oraz wszczyna procedurę odzyskiwania od beneficjenta kwoty współfinansowania UE w wysokości odpowiadającej wartości korekty finansowej, zgodnie z art. 207 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, a w przypadku programu EWT - zgodnie z umową o dofinansowanie projektu albo decyzją o dofinansowaniu projektu.
10. W przypadku, o którym mowa w ust. 9 pkt 1, jeżeli beneficjent nie zgadza się ze stwierdzeniem wystąpienia nieprawidłowości indywidualnej oraz pomniejszeniem wartości wydatków kwalifikowalnych ujętych we wniosku o płatność, może zgłosić umotywowane pisemne zastrzeżenia. Przepisy art. 25 ust. 2-12 stosuje się odpowiednio.
11. W przypadku gdy nieprawidłowość indywidualna wynika bezpośrednio z działania lub zaniechania:
 - 1) właściwej instytucji lub
 - 2) organów państwa- korygowanie wydatków następuje przez pomniejszenie wydatków ujętych w deklaracji wydatków oraz we wniosku o płatność, przekazywanych do Komisji Europejskiej, o kwotę odpowiadającą oszacowanej wartości korekty finansowej wynikającej z tej nieprawidłowości.
12. Zaistnienie okoliczności, o których mowa w ust. 11, stwierdza:
 - 1) minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego wykonujący zadania państwa członkowskiego - w odniesieniu do instytucji zarządzającej oraz krajowego kontrolera;
 - 2) instytucja zarządzająca - w odniesieniu do instytucji, którym zostały powierzone zadania zgodnie z art. 10 ust. 1 i 2 oraz art. 12 ust. 3.

12a. ⁽²⁵⁾ W przypadku stwierdzenia przez instytucję zarządzającą wystąpienia okoliczności, o których mowa w ust. 11 pkt 1, instytucja ta wszczyna kontrolę, o której mowa w art. 22 ust. 2 pkt 1.

13. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego może określić, w drodze rozporządzenia, warunki obniżania wartości korekt finansowych, o których mowa w ust. 5, oraz wartości wydatków poniesionych nieprawidłowo, stanowiących pomniejszenie, o którym mowa w ust. 9 pkt 1, a także ich stawki procentowe, mając na względzie charakter i wagę nieprawidłowości, ich skutki finansowe, a także stanowisko Komisji Europejskiej, o którym mowa w ust. 6.

Art. 25. [Informacja pokontrolna; wnoszenie zastrzeżeń]

1. Po zakończeniu kontroli jest sporządzana informacja pokontrolna, która po podpisaniu jest przekazywana kontrolowanemu wnioskodawcy, beneficjentowi lub kontrolowanej instytucji, zwanych dalej "podmiotem kontrolowanym".
2. Podmiot kontrolowany ma prawo do zgłoszenia, w terminie 14 dni od dnia otrzymania informacji pokontrolnej, umotywowanych pisemnych zastrzeżeń do tej informacji.

3. Termin, o którym mowa w ust. 2, może być przedłużony przez instytucję kontrolującą na czas oznaczony, na wniosek podmiotu kontrolowanego, złożony przed upływem terminu zgłoszenia zastrzeżeń.
4. Instytucja kontrolująca ma prawo poprawienia w informacji pokontrolnej, w każdym czasie, z urzędu lub na wniosek podmiotu kontrolowanego, oczywistych omyłek. Informację o zakresie sprostowania przekazuje się bez zbędnej zwłoki podmiotowi kontrolowanemu.
5. Zastrzeżenia do informacji pokontrolnej rozpatruje instytucja kontrolująca w terminie nie dłuższym niż 14 dni od dnia zgłoszenia tych zastrzeżeń. Podjęcie przez instytucję kontrolującą, w trakcie rozpatrywania zastrzeżeń, czynności lub działań, o których mowa w ust. 7, każdorazowo przerywa bieg terminu.
6. Zastrzeżenia, o których mowa w ust. 5, mogą zostać w każdym czasie wycofane. Zastrzeżenia, które zostały wycofane, pozostawia się bez rozpatrzenia.
7. W trakcie rozpatrywania zastrzeżeń instytucja kontrolująca ma prawo przeprowadzić dodatkowe czynności kontrolne lub żądać przedstawienia dokumentów lub złożenia dodatkowych wyjaśnień na piśmie.
8. Instytucja kontrolująca, po rozpatrzeniu zastrzeżeń, sporządza ostateczną informację pokontrolną, zawierającą skorygowane ustalenia kontroli lub pisemne stanowisko wobec zgłoszonych zastrzeżeń wraz z uzasadnieniem odmowy skorygowania ustaleń. Ostateczna informacja pokontrolna jest przekazywana podmiotowi kontrolowanemu.
9. Informację pokontrolną oraz ostateczną informację pokontrolną w razie potrzeby uzupełnia się o zalecenia pokontrolne lub rekomendacje.
10. Informacja pokontrolna zawiera termin przekazania instytucji kontrolującej informacji o sposobie wykonania zaleceń pokontrolnych lub wykorzystania rekomendacji, a także o podjętych działaniach lub przyczynach ich niepodjęcia. Termin wyznacza się, uwzględniając charakter tych zaleceń lub rekomendacji.
11. Do ostatecznej informacji pokontrolnej oraz do pisemnego stanowiska wobec zgłoszonych zastrzeżeń nie przysługuje możliwość złożenia zastrzeżeń.
12. Podmiot kontrolowany w wyznaczonym terminie informuje instytucję kontrolującą o sposobie wykonania zaleceń pokontrolnych lub rekomendacji.

Rozdział 8

Monitorowanie postępu rzeczowego

Art. 26. [Monitorowanie postępu rzeczowego]

1. Monitorowanie postępu rzeczowego programu operacyjnego jest prowadzone równolegle z analizą postępu finansowego, z uwzględnieniem danych zebranych z poziomu projektów, obejmujących wartości osiągnięte sprawozdawane we wnioskach o płatność, oraz, w przypadku Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności, również wartości wymienione w umowach o dofinansowanie projektu albo w decyzjach o dofinansowaniu projektu. Monitorowanie postępu rzeczowego może być prowadzone w szczególności w oparciu o dane statystyki publicznej oraz wyniki analiz lub ewaluacji programu operacyjnego.
2. W celu zapewnienia spójności monitorowania postępu rzeczowego w programach operacyjnych, minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego wykonujący zadania państwa członkowskiego ustala listę wskaźników kluczowych dla projektów realizowanych w ramach poszczególnych celów tematycznych oraz pomocy technicznej.
3. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego wykonujący zadania państwa członkowskiego:
 - 1) podaje do publicznej wiadomości, w szczególności na swojej stronie internetowej oraz portalu, listę wskaźników, o których mowa w ust. 2, oraz jej zmiany, a także termin, od którego lista lub jej zmiany są stosowane;
 - 2) ogłasza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" komunikat o miejscu publikacji listy wskaźników, o których mowa w ust. 2, oraz jej zmian, a także o terminie, od którego lista lub jej zmiany są stosowane.
4. Instytucja zarządzająca może ustalić i monitorować dodatkowe wskaźniki dla danego programu operacyjnego.
5. Dla wskaźników określonych w programie operacyjnym lub w szczegółowym opisie osi priorytetowych programu operacyjnego instytucja zarządzająca ustala wartości docelowe na 2023 r. Wartości docelowych nie ustala się w odniesieniu do wskaźników, o których mowa w art. 96 ust. 2 lit. c pkt (iv) rozporządzenia ogólnego oraz w art. 5 ust. 1 rozporządzenia EFS.
6. Niewykonanie wskaźnika w projekcie może stanowić przesłankę do stwierdzenia nieprawidłowości indywidualnej.

Rozdział 9

Pomoc publiczna

Art. 27. [Udzielanie pomocy publicznej]

1. W zakresie, w jakim w ramach programów operacyjnych jest udzielana pomoc publiczna w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej lub pomoc de minimis, zastosowanie mają szczegółowe warunki i tryb udzielania pomocy.

2. Podmiotami udzielającymi pomocy, o której mowa w ust. 1, są instytucje zarządzające, instytucje pośredniczące, instytucje wdrażające lub beneficjenci, a także inne podmioty, o których mowa w art. 2 pkt 12 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1808 i 1948).
3. Podmiotami udzielającymi pomocy mogą być również inne podmioty określone w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie ust. 4.
4. Właściwy minister, a w zakresie regionalnych programów operacyjnych oraz w zakresie programu EWT, dla którego instytucja zarządzająca została ustanowiona na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej - minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego, może określić, w drodze rozporządzenia, szczegółowe przeznaczenie, warunki i tryb udzielania pomocy, o której mowa w ust. 1, a także podmioty udzielające tej pomocy, uwzględniając konieczność zapewnienia zgodności tej pomocy z rynkiem wewnętrznym, efektywnego i skutecznego jej wykorzystania oraz przejrzystości jej udzielania, w przypadku gdy odrębne przepisy nie określają szczegółowego przeznaczenia, warunków lub trybu udzielania tej pomocy.
5. Szczegółowe przeznaczenie, warunki i tryb udzielania pomocy, o której mowa w ust. 1, nieobjętej przepisami, o których mowa w ust. 4, lub innymi przepisami określa umowa o dofinansowanie projektu, decyzja o dofinansowaniu projektu lub akt będący podstawą jej udzielenia.

Rozdział 10

Instrumenty finansowe

Art. 28. [Podmioty wdrażające instrument finansowy lub fundusz funduszy]

1. Instytucja zarządzająca może zapewnić wkład finansowy ze środków programu operacyjnego na rzecz instrumentów finansowych na zasadach określonych w części drugiej w tytule IV rozporządzenia ogólnego.
2. Podmiotem wdrażającym instrument finansowy lub fundusz funduszy, o którym mowa w art. 2 pkt 27 rozporządzenia ogólnego, może być podmiot wskazany w art. 38 ust. 4 lit. a i b rozporządzenia ogólnego, w tym w szczególności Bank Gospodarstwa Krajowego, Krajowy Fundusz Kapitałowy S.A., Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości.
3. Tryb wyboru pośredników finansowych przez podmiot wdrażający fundusz funduszy określa się w umowie o finansowanie, o której mowa w art. 38 ust. 7 lit. a rozporządzenia ogólnego.

Art. 29. ⁽²⁶⁾ [Ponowne wykorzystanie środków finansowych]

1. ~~Środki finansowe zwrócone do instrumentów finansowych, przypisane do wkładu z programu operacyjnego są ponownie wykorzystywane:~~
Środki finansowe, po wykonaniu zobowiązań wynikających z umowy o dofinansowanie projektu lub decyzji o dofinansowaniu projektu, przypisane do wkładu finansowego z programu operacyjnego, oraz odsetki i inne przychody, a także zyski powstałe na skutek obrotu tymi środkami podlegają zwrotowi na rachunek wskazany przez właściwą instytucję, a następnie są ponownie wykorzystywane:
 - 1) w okresie kwalifikowalności - na realizację celów określonych wzgodnie z art. 44 ust. 1 rozporządzenia ogólnego oraz zgodnie z warunkami określonymi w tym przepisie;
 - 2) w okresie co najmniej 8 lat po okresie kwalifikowalności - na realizację celów określonych zgodnie z art. 45 rozporządzenia ogólnego;
 - 3) w okresie następującym po okresie, o którym mowa w pkt 2 - w formie wsparcia finansowego niestanowiącego dotacji, podlegającego całkowitemu albo częściowemu zwrotowi, przyznawanego w szczególności w formie pożyczek, gwarancji lub poręczeń, na realizację celów wynikających z programów rozwoju, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.
2. ~~W celu ponownego wykorzystania środków, o którym mowa w ust. 1, instytucja zarządzająca otwiera w Banku Gospodarstwa Krajowego rachunek do obsługi instrumentów finansowych.~~
Dysponentem środków finansowych, o których mowa w ust. 1, jest:
 - 1) minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego - w odniesieniu do środków pochodzących z krajowego programu operacyjnego;
 - 2) zarząd województwa - w odniesieniu do środków pochodzących z regionalnego programu operacyjnego.
3. ~~Obsługa finansowa rachunku, o którym mowa w ust. 2, jest prowadzona przez Bank Gospodarstwa Krajowego zgodnie z umową podpisaną między instytucją zarządzającą a Bankiem Gospodarstwa Krajowego.~~
Środki finansowe, o których mowa w ust. 1, nie stanowią dochodu dysponenta ani podmiotów, którym mogą być przekazywane w celu ponownego wykorzystania zgodnie z ust. 1.
4. ~~Wyłącznym dysponentem środków finansowych zgromadzonych na rachunku, o którym mowa w ust. 2, jest:~~
Środki finansowe, o których mowa w ust. 1, są wydatkowane i rozliczane przez podmioty, którym środki te mogą być przekazywane w celu ponownego wykorzystania zgodnie z ust. 1, na warunkach określonych w umowach lub porozumieniach zawieranych przez dysponenta z tymi podmiotami.
 - 1) ~~minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego - w odniesieniu do środków pochodzących z krajowego programu operacyjnego;~~
 - 2) ~~zarząd województwa - w odniesieniu do środków pochodzących z regionalnego programu operacyjnego.~~

~~5. Środki finansowe zgromadzone na rachunku, o którym mowa w ust. 2, są uruchamiane przez Bank Gospodarstwa Krajowego na wniosek instytucji zarządzającej w celu ich ponownego wykorzystania zgodnie z ust. 1:~~

~~Umowy lub porozumienia, o których mowa w ust. 4, określają w szczególności:~~

- ~~1) cele, na jakie zostaną przeznaczone środki finansowe, o których mowa w ust. 1;~~
- ~~2) okres realizacji umowy lub porozumienia;~~
- ~~3) mechanizmy zapewniające efektywność wykorzystania środków finansowych, o których mowa w ust. 1;~~
- ~~4) warunki wycofania środków finansowych, o których mowa w ust. 1;~~
- ~~5) koszty zarządzania środkami finansowymi, o których mowa w ust. 1, i opłaty za zarządzanie tymi środkami finansowymi;~~
- ~~6) obowiązki sprawozdawcze wobec dysponenta w zakresie wskazanym w art. 37a ust. 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.~~

~~6. Po zakończeniu okresu kwalifikowalności zadania instytucji zarządzającej określone w niniejszym rozdziale wykonuje:~~

~~W celu ponownego wykorzystania środków finansowych, o których mowa w ust. 1, dysponent otwiera w Banku Gospodarstwa Krajowego rachunek do obsługi tych środków.~~

- ~~1) minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego – w odniesieniu do środków pochodzących z krajowego programu operacyjnego;~~
- ~~2) zarząd województwa – w odniesieniu do środków pochodzących z regionalnego programu operacyjnego.~~

~~7. Obsługa finansowa rachunku, o którym mowa w ust. 6, jest prowadzona przez Bank Gospodarstwa Krajowego zgodnie z umową zawartą między dysponentem a Bankiem Gospodarstwa Krajowego.~~

~~8. Środki finansowe zgromadzone na rachunku, o którym mowa w ust. 6, są uruchamiane przez Bank Gospodarstwa Krajowego na wniosek dysponenta w celu ich ponownego wykorzystania zgodnie z ust. 1.~~

Rozdział 10a (27)

Pomoc zwrotna

Art. 29a. [Zwrot i ponowne wykorzystanie środków stanowiących pomoc zwrotną]

1. Środki finansowe stanowiące pomoc zwrotną, o której mowa w rozporządzeniu ogólnym, po wykonaniu zobowiązań wynikających z umowy o dofinansowanie projektu lub decyzji o dofinansowaniu projektu podlegają zwrotowi na rachunek właściwej instytucji wraz z odsetkami i innymi przychodami oraz zyskami powstałymi na skutek obrotu tymi środkami.

2. Dysponentem środków finansowych, o których mowa w ust. 1, jest:

- 1) minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego - w odniesieniu do środków pochodzących z krajowego programu operacyjnego;
- 2) zarząd województwa - w odniesieniu do środków pochodzących z regionalnego programu operacyjnego.

3. Środki finansowe, o których mowa w ust. 1, są ponownie wykorzystywane zgodnie z art. 66 akapit drugi rozporządzenia ogólnego w formie wsparcia finansowego niestanowiącego dotacji, podlegającego całkowitemu albo częściowemu zwrotowi, przyznawanego w szczególności w formie pożyczek, gwarancji lub poręczeń przez:

- 1) dysponenta;
- 2) podmiot pełniący funkcję właściwej instytucji;
- 3) inny podmiot.

4. Środki finansowe, o których mowa w ust. 1, nie stanowią dochodu dysponenta, podmiotu pełniącego funkcję właściwej instytucji ani innego podmiotu, o którym mowa w ust. 3 pkt 3, którym mogą być przekazywane w celu ponownego wykorzystania zgodnie z ust. 3.

5. Środki finansowe, o których mowa w ust. 1, w przypadkach, o których mowa w ust. 3 pkt 2 i 3, są wydatkowane i rozliczane na warunkach określonych w umowach lub porozumieniach zawieranych przez dysponenta odpowiednio z podmiotem pełniącym funkcję właściwej instytucji lub z innym podmiotem, o którym mowa w ust. 3 pkt 3.

6. Umowy lub porozumienia, o których mowa w ust. 5, określają w szczególności:

- 1) cele, na jakie zostaną przeznaczone środki finansowe, o których mowa w ust. 1;
- 2) okres realizacji umowy lub porozumienia;
- 3) mechanizmy zapewniające efektywność wykorzystania środków finansowych, o których mowa w ust. 1;
- 4) warunki wycofania środków finansowych, o których mowa w ust. 1;
- 5) koszty zarządzania środkami finansowymi, o których mowa w ust. 1, i opłaty za zarządzanie tymi środkami finansowymi;
- 6) obowiązki sprawozdawcze wobec dysponenta w zakresie wskazanym w art. 37a ust. 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

7. W celu ponownego wykorzystania środków finansowych, o których mowa w ust. 1, w przypadkach określonych w ust. 3 pkt 1 i 3, dysponent otwiera w Banku Gospodarstwa Krajowego rachunek do obsługi tych środków.

8. W celu ponownego wykorzystania środków finansowych, o których mowa w ust. 1, w przypadku określonym w ust. 3 pkt 2, środki te są przechowywane na oddzielnym rachunku podmiotu pełniącego funkcję właściwej instytucji albo wydzielane za pomocą kodów księgowych.

9. Obsługa finansowa rachunku, o którym mowa w ust. 7, jest prowadzona przez Bank Gospodarstwa Krajowego zgodnie z umową zawartą między dysponentem a Bankiem Gospodarstwa Krajowego.

10. Środki finansowe zgromadzone na rachunku, o którym mowa w ust. 7, są uruchamiane przez Bank Gospodarstwa Krajowego na wniosek dysponenta w celu ich ponownego wykorzystania zgodnie z ust. 3.

Rozdział 11

Szczególne instrumenty realizacji programów operacyjnych

Art. 30. [Zintegrowane Inwestycje Terytorialne]

1. Zintegrowane Inwestycje Terytorialne, zwane dalej "ZIT", są instrumentem rozwoju terytorialnego, o którym mowa w art. 36 rozporządzenia ogólnego oraz w art. 7 rozporządzenia EFRR.

2. W ramach regionalnego programu operacyjnego ZIT:

1) są realizowane na terenie miast będących siedzibą władz samorządu województwa lub wojewody i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie,

2) mogą być realizowane na terenie innych miast i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie

- wyznaczonych zgodnie z warunkami określonymi w umowie partnerstwa.

3. ZIT są realizowane przez wyodrębnione działania lub poddziałania w ramach co najmniej dwóch osi priorytetowych regionalnego programu operacyjnego finansowanych z dwóch funduszy strukturalnych.

4. ZIT są zarządzane przez związek ZIT utworzony w formach współpracy jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446, 1579 i 1948 oraz z 2017 r. poz. 730 i 935), albo przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie umowy lub porozumienia o współpracy w celu wspólnej realizacji ZIT zawartych pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego położonymi na obszarze realizacji ZIT, na zasadach określonych w umowie albo porozumieniu.

5. Warunkami realizacji ZIT są:

1) powołanie związku ZIT albo zawarcie umowy lub porozumienia, o których mowa w ust. 4, pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego położonymi na obszarze realizacji ZIT, określonym przez zarząd województwa w regionalnym programie operacyjnym;

2) opracowanie przez podmioty, o których mowa w ust. 4, strategii ZIT, o której mowa w art. 7 rozporządzenia EFRR i art. 12 rozporządzenia EFS, oraz jej pozytywne zaopiniowanie w terminie 60 dni od dnia jej otrzymania przez:

a) instytucję zarządzającą regionalnym programem operacyjnym - w zakresie możliwości finansowania ZIT w ramach tego programu,

b) ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego wykonującego zadania państwa członkowskiego - w zakresie zgodności z umową partnerstwa oraz możliwości finansowania projektów, o których mowa w ust. 7, z krajowych programów operacyjnych, jeżeli strategia ZIT to przewiduje;

3) zawarcie porozumienia lub umowy dotyczących realizacji ZIT pomiędzy podmiotami, o których mowa w ust. 4, a właściwą instytucją zarządzającą, zawierających w szczególności zakres powierzonych zadań, obejmujących co najmniej udział podmiotów, o których mowa w ust. 4, w wyborze projektów do dofinansowania przez właściwą instytucję zarządzającą regionalnym programem operacyjnym oraz współpracę z tą instytucją przy przygotowywaniu kryteriów wyboru projektów dla wyodrębnionych działań lub poddziałań służących realizacji ZIT.

6. Strategia ZIT oraz jej zmiany są przygotowywane przez podmioty, o których mowa w ust. 4, we współpracy z właściwą instytucją zarządzającą regionalnym programem operacyjnym oraz przyjmowane przez związek ZIT w formie uchwały albo przez jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w umowie albo porozumieniu, o których mowa w ust. 4.

7. Strategia ZIT może być realizowana również przez projekty wybierane w ramach krajowych programów operacyjnych.

8. Strategia ZIT określa w szczególności:

1) diagnozę obszaru realizacji ZIT wraz z analizą problemów rozwojowych;

2) cele, jakie mają być zrealizowane w ramach ZIT, oczekiwane rezultaty i wskaźniki rezultatu i produktu powiązane z realizacją regionalnego programu operacyjnego;

3) propozycje kryteriów wyboru projektów w trybie konkursowym;

4) ⁽²⁸⁾ wstępną listę projektów wybieranych w trybie pozakonkursowym wraz z informacją na temat sposobu ich **identyfikacji** **wskazania** oraz powiązania z innymi projektami, w tym projektami wybieranymi w trybie pozakonkursowym pozytywnie zaopiniowanymi przez właściwą instytucję zarządzającą krajowym programem operacyjnym;

5) źródła jej finansowania;

- 6) warunki i procedury obowiązujące w realizacji strategii ZIT.
9. Do strategii ZIT nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Art. 30a. [Rozwój lokalny kierowany przez społeczność]

1. Rozwój lokalny kierowany przez społeczność, zwany dalej "RLKS" jest instrumentem rozwoju, o którym mowa w części drugiej w tytule III w rozdziale II rozporządzenia ogólnego.
2. RLKS może być realizowany wyłącznie w ramach regionalnych programów operacyjnych.
3. Realizacja RLKS odbywa się na zasadach określonych w ustawie z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. poz. 378 oraz z 2017 r. poz. 5), a w zakresie nieuregulowanym w tej ustawie - na zasadach określonych w niniejszej ustawie.

Rozdział 12

Projekty

Art. 31. [Osiągnięcie celów programu operacyjnego]

Cele programu operacyjnego są osiągnięte przez realizację projektów objętych dofinansowaniem.

Art. 32. [Projekty zintegrowane]

1. W celu zapewnienia spójności realizowanych projektów właściwe instytucje mogą wybierać do dofinansowania projekty zintegrowane.
2. Projekt zintegrowany to co najmniej dwa projekty powiązane ze sobą tematycznie w ramach wspólnego celu, jaki ma zostać osiągnięty dzięki ich realizacji, których wybór do dofinansowania lub realizacja jest koordynowana przez właściwe instytucje. Koordynacja polega w szczególności na określeniu wzajemnych relacji między projektami w zakresie warunków ich wyboru i oceny lub postanowień umów o dofinansowanie projektu lub decyzji o dofinansowaniu projektu.

Art. 33. [Projekty partnerskie]

1. W celu wspólnej realizacji projektu, w zakresie określonym przez instytucję zarządzającą krajowym programem operacyjnym albo instytucję zarządzającą regionalnym programem operacyjnym, może zostać utworzone partnerstwo przez podmioty wnoszące do projektu zasoby ludzkie, organizacyjne, techniczne lub finansowe, realizujące wspólnie projekt, zwany dalej "projektem partnerskim", na warunkach określonych w porozumieniu albo umowie o partnerstwie.

2. ⁽²⁹⁾ Podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 2164, z późn. zm.), inicjujący projekt partnerski, dokonuje wyboru partnerów ~~spezaspółród sektora podmiotów innych niż finansów wymienione publicznych w art. 3 ust. 1 pkt 1-3a tej ustawy.~~ z zachowaniem zasady przejrzystości i równego traktowania ~~podmiotów~~. Podmiot ten, dokonując wyboru, jest obowiązany w szczególności do:

- 1) ogłoszenia otwartego naboru partnerów na swojej stronie internetowej wraz ze wskazaniem co najmniej 21-dniowego terminu na zgłaszanie się partnerów;
- 2) uwzględnienia przy wyborze partnerów: zgodności działania potencjalnego partnera z celami partnerstwa, deklarowanego wkładu potencjalnego partnera w realizację celu partnerstwa, doświadczenia w realizacji projektów o podobnym charakterze;
- 3) podania do publicznej wiadomości na swojej stronie internetowej informacji o podmiotach wybranych do pełnienia funkcji partnera.

3. ⁽³⁰⁾ ~~Wybór partnerów spoza sektora finansów publicznych jest dokonywany przed złożeniem wniosku o dofinansowanie projektu partnerskiego.~~

Wybór partnerów jest dokonywany przed złożeniem wniosku o dofinansowanie.

3a. ⁽³¹⁾ W przypadkach uzasadnionych koniecznością zapewnienia prawidłowej i terminowej realizacji projektu, za zgodą właściwej instytucji, może nastąpić zmiana partnera. Do zmiany partnera przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio.

4. Do wyboru partnerów z innych niż Rzeczpospolita Polska państw w ramach współpracy ponadnarodowej, o której mowa w art. 10 rozporządzenia EFS, nie stosuje się przepisów ust. 2 pkt 1 i ust. 3.

4a. ⁽³²⁾ Podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych, niebędący podmiotem inicjującym projekt partnerski, po przystąpieniu do realizacji projektu partnerskiego podaje do publicznej wiadomości w Biuletynie Informacji Publicznej informację o rozpoczęciu realizacji projektu partnerskiego wraz z uzasadnieniem przyczyn przystąpienia do jego realizacji oraz wskazaniem partnera wiodącego w tym projekcie.

5. Porozumienie oraz umowa o partnerstwie określają w szczególności:

- 1) przedmiot porozumienia albo umowy;
- 2) prawa i obowiązki stron;

- 3) zakres i formę udziału poszczególnych partnerów w projekcie;
 - 4) partnera wiodącego uprawnionego do reprezentowania pozostałych partnerów projektu;
 - 5) sposób przekazywania dofinansowania na pokrycie kosztów ponoszonych przez poszczególnych partnerów projektu, umożliwiający określenie kwoty dofinansowania udzielonego każdemu z partnerów;
 - 6) sposób postępowania w przypadku naruszenia lub niewywiązania się stron z porozumienia lub umowy.
6. ~~(33) Porozumienie lub umowa o partnerstwie nie mogą być zawarte pomiędzy podmiotami powiązаныmi w rozumieniu załącznika I do rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE L 187 z 26.06.2014, str. 1).~~
[\(uchylony\).](#)
7. Stroną porozumienia oraz umowy o partnerstwie nie może być podmiot wykluczony z możliwości otrzymania dofinansowania.
8. ⁽³⁴⁾ Przepisów ust. 1-5 i 7 nie stosuje się do projektu hybrydowego, o którym mowa w art. 34 ust. 1, ~~erazani~~ w przypadku, gdy odrębne przepisy przewidują inny sposób określania podmiotów wspólnie realizujących projekt.

Art. 34. [Projekty hybrydowe]

1. Projekt hybrydowy polega na wspólnej realizacji projektu przez partnerstwo publiczno-prywatne w rozumieniu art. 2 pkt 24 rozporządzenia ogólnego, utworzone w celu realizacji inwestycji infrastrukturalnej.
2. Inwestycją infrastrukturalną jest budowa, przebudowa lub remont obiektu budowlanego lub wyposażenie składnika majątkowego w urządzenia podwyższające jego wartość lub użyteczność, połączone z utrzymaniem lub zarządzaniem przedmiotem tej inwestycji za wynagrodzeniem.
3. Do wyboru partnera prywatnego w celu realizacji projektu hybrydowego stosuje się odrębne przepisy.

Art. 35. [Projekty grantowe]

1. W ramach programów operacyjnych mogą być realizowane projekty grantowe.
2. Projektem grantowym jest projekt, którego beneficjent udziela grantów na realizację zadań służących osiągnięciu celu tego projektu przez grantobiorców.
3. Grantobiorcą jest podmiot publiczny albo prywatny, inny niż beneficjent projektu grantowego, wybrany w drodze otwartego naboru ogłoszonego przez beneficjenta projektu grantowego w ramach realizacji projektu grantowego.
4. Grantobiorcą nie może być podmiot wykluczony z możliwości otrzymania dofinansowania.
5. Grantem są środki finansowe programu operacyjnego, które beneficjent projektu grantowego powierzył grantobiorcy, na realizację zadań, o których mowa w ust. 2.
6. Umowa o powierzenie grantu zawierana między grantobiorcą a beneficjentem projektu grantowego określa w szczególności:
 - 1) zadania grantobiorcy objęte grantem;
 - 2) kwotę grantu i wkładu własnego;
 - 3) warunki przekazania i rozliczenia grantu;
 - 4) zobowiązanie do zwrotu grantu w przypadku wykorzystania go niezgodnie z celami projektu grantowego;
 - 5) zobowiązanie do poddania się kontroli przeprowadzanej przez grantodawcę lub uprawnione podmioty.

Art. 36. [Zakres odpowiedzialności beneficjenta projektu grantowego]

1. Beneficjent projektu grantowego odpowiada w szczególności za:
 - 1) realizację projektu grantowego zgodnie z założonym celem;
 - 2) przygotowanie i przekazanie właściwej instytucji propozycji kryteriów wyboru grantobiorców;
 - 3) dokonywanie, w oparciu o określone kryteria, wyboru grantobiorców;
 - 4) zawieranie z grantobiorcami umów o powierzenie grantu;
 - 5) rozliczanie wydatków poniesionych przez grantobiorców;
 - 6) monitorowanie realizacji zadań przez grantobiorców;
 - 7) kontrolę realizacji zadań przez grantobiorców;
 - 8) odzyskiwanie grantów w przypadku ich wykorzystania niezgodnie z celami projektu.
2. Właściwa instytucja zatwierdza procedury dotyczące realizacji projektu grantowego, opracowane przez beneficjenta projektu grantowego.

Rozdział 13

Wybór projektów

Art. 37. [Zasady wyboru projektów do dofinansowania]

1. Właściwa instytucja przeprowadza wybór projektów do dofinansowania w sposób przejrzysty, rzetelny i bezstronny oraz zapewnia wnioskodawcom równy dostęp do informacji o warunkach i sposobie wyboru projektów do dofinansowania.

2. ~~(35) Projekt podlega ocenie pod względem spełnienia kryteriów wyboru projektów, zatwierdzonych przez komitet monitorujący, zgodnych z warunkami określonymi w art. 125 ust. 3 lit. a rozporządzenia ogólnego.~~

Projekt podlega ocenie pod względem spełnienia kryteriów wyboru projektów.

3. Nie może zostać wybrany do dofinansowania projekt:

- 1) którego wnioskodawca został wykluczony z możliwości otrzymania dofinansowania;
- 2) zakończony zgodnie z art. 65 ust. 6 rozporządzenia ogólnego.

3a. (36) Właściwa instytucja może wymagać złożenia przez wnioskodawcę oświadczeń niezbędnych do:

- 1) przeprowadzenia wyboru projektów do dofinansowania lub
- 2) zawarcia umowy o dofinansowanie projektu lub podjęcia decyzji o dofinansowaniu projektu.

4. ~~(37) Oświadczenia oraz dane zawarte we wniosku o dofinansowanie projektu są składane pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań, z wyjątkiem oświadczenia, o którym mowa w art. 41 ust. 2 pkt 7c projektu.~~

~~Oświadczenia zawierają klauzulę następującej treści: "Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za podanie fałszywych danych lub złożenie fałszywych oświadczeń". Klauzula ta zastępuje pouczenie właściwej instytucji o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań.~~

5. Właściwa instytucja może wymagać od wnioskodawcy wyłącznie informacji i dokumentów niezbędnych do oceny spełniania kryteriów wyboru projektów.

6. ~~(38) Dokumenty i informacje przedstawiane przez wnioskodawców, z którymi zawarto umowy o dofinansowanie projektu albo w stosunku do których wydano decyzje o dofinansowaniu projektu, a także dokumenty wytworzone lub przygotowane w związku z oceną dokumentów i informacji przedstawianych przez wnioskodawców do czasu rozstrzygnięcia konkursu albo zamieszczenia informacji, o której mowa w art. 48 ust. 6, nie stanowią informacji publicznej w rozumieniu ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1764 oraz z 2017 r. poz. 933).~~

Dokumenty i informacje przedstawiane przez wnioskodawców nie podlegają udostępnieniu przez właściwą instytucję w trybie przepisów ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1764 oraz z 2017 r. poz. 933).

7. (39) Dokumenty i informacje wytworzone lub przygotowane przez właściwe instytucje w związku z oceną dokumentów i informacji przedstawianych przez wnioskodawców nie podlegają, do czasu rozstrzygnięcia konkursu albo zamieszczenia informacji, o której mowa w art. 48 ust. 6, udostępnieniu w trybie przepisów ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej.

Art. 38. [Tryb wyboru projektu do dofinansowania]

1. Wybór projektów do dofinansowania następuje w trybie:

- 1) konkursowym;
- 2) pozakonkursowym;

3. (40) o którym mowa w art. 39, art. 47, art. 54, art. 60a oraz art. 61 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych

2. Tryb pozakonkursowy może być zastosowany do wyboru projektów, których wnioskodawcami, ze względu na charakter lub cel projektu, mogą być jedynie podmioty jednoznacznie określone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie projektu.

3. W trybie pozakonkursowym mogą być wybierane wyłącznie projekty o strategicznym znaczeniu dla społeczno-gospodarczego rozwoju kraju, regionu lub obszaru objętego realizacją ZIT, lub projekty dotyczące realizacji zadań publicznych.

3a. (41) W trybie, o którym mowa w art. 39, art. 47, art. 54, art. 60a oraz art. 61 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych, mogą być wybierane wyłącznie projekty realizowane w ramach instrumentów finansowych, o których mowa w art. 28 ust. 1.

3b. (42) Projekty realizowane w ramach instrumentów finansowych, o których mowa w art. 28 ust. 1, mogą być wybierane wyłącznie w trybie, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 albo w art. 39, art. 47, art. 54, art. 60a oraz art. 61 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych.

4. Wybór określonego trybu należy do właściwej instytucji.

Art. 39. [Tryb konkursowy]

1. W trybie konkursowym wniosek o dofinansowanie projektu jest składany w ramach konkursu organizowanego i przeprowadzanego przez właściwą instytucję.

2. Konkurs jest postępowaniem służącym wybraniu do dofinansowania projektów, które spełniły kryteria wyboru projektów albo spełniły kryteria wyboru projektów i:

- 1) uzyskały wymaganą liczbę punktów albo

2) uzyskały kolejno największą liczbę punktów, w przypadku gdy kwota przeznaczona na dofinansowanie projektów w konkursie nie wystarcza na objęcie dofinansowaniem wszystkich projektów, o których mowa w pkt 1.

3) ⁽⁴³⁾ Konkurs może być podzielony na rundy. Runda konkursu obejmuje nabór projektów, ocenę spełniania kryteriów wyboru projektów i rozstrzygnięcie właściwej instytucji w zakresie wyboru projektów do dofinansowania.

Art. 40. [Ogłoszenie o konkursie]

1. Właściwa instytucja podaje do publicznej wiadomości, w szczególności na swojej stronie internetowej oraz na portalu, ogłoszenie o konkursie, co najmniej 30 dni przed planowanym rozpoczęciem naboru wniosków o dofinansowanie projektu.

2. Ogłoszenie o konkursie zawiera co najmniej:

- 1) nazwę i adres właściwej instytucji;
- 2) określenie przedmiotu konkursu, w tym typów projektów podlegających dofinansowaniu;
- 3) określenie kwoty przeznaczonej na dofinansowanie projektów w konkursie;
- 4) określenie maksymalnego dopuszczalnego poziomu dofinansowania projektu lub maksymalnej dopuszczalnej kwoty dofinansowania projektu;
- 5) określenie terminu, miejsca i formy składania wniosków o dofinansowanie projektu;
- 6) określenie sposobu i miejsca udostępnienia regulaminu konkursu;

7) ⁽⁴⁴⁾ informację, czy konkurs jest podzielony na rundy.

Art. 41. [Regulamin konkursu]

1. Właściwa instytucja przeprowadza konkurs na podstawie określonego przez siebie regulaminu.

2. Regulamin konkursu określa w szczególności:

- 1) nazwę i adres właściwej instytucji;
- 2) przedmiot konkursu, w tym typy projektów podlegających dofinansowaniu;
- 3) ⁽⁴⁵⁾ ~~formę konkursu;~~
formę konkursu, w tym wskazuje, czy konkurs jest podzielony na rundy;
- 4) ⁽⁴⁶⁾ termin, miejsce i formę składania wniosków o dofinansowanie projektu i sposób uzupełniania w nich braków w zakresie warunków formalnych oraz poprawiania w nich oczywistych omyłek;
- 5) wzór wniosku o dofinansowanie projektu;

6) ⁽⁴⁷⁾ wzór umowy o dofinansowanie projektu lub decyzji o dofinansowaniu projektu;

6a) ⁽⁴⁸⁾ czynności, które powinny zostać dokonane przed zawarciem umowy o dofinansowanie projektu lub podjęciem decyzji o dofinansowaniu projektu, oraz wymagane dokumenty i terminy ich przedłożenia właściwej instytucji;

7) kryteria wyboru projektów wraz z podaniem ich znaczenia;

7a) ⁽⁴⁹⁾ zakres, w jakim jest możliwe uzupełnianie lub poprawianie projektu w części dotyczącej spełniania przez projekt kryteriów wyboru projektów w trakcie jego oceny;

7b) ⁽⁵⁰⁾ formę i sposób komunikacji między wnioskodawcą a właściwą instytucją, w tym wzywania wnioskodawcy do uzupełniania lub poprawiania projektu w trakcie jego oceny w części dotyczącej spełniania przez projekt kryteriów wyboru projektów, a także informację o skutkach niezachowania wskazanej formy komunikacji;

7c) ⁽⁵¹⁾ formę złożenia przez wnioskodawcę oświadczenia dotyczącego świadomości skutków niezachowania wskazanej formy komunikacji;

8) ⁽⁵²⁾ kwotę przeznaczoną na dofinansowanie projektów w konkursie wraz z informacją w zakresie możliwości jej zwiększenia;

9) maksymalny dopuszczalny poziom dofinansowania projektu lub maksymalną dopuszczalną kwotę dofinansowania projektu;

10) ⁽⁵³⁾ środki odwoławcze przysługujące wnioskodawcy oraz instytucje właściwe do ich rozpatrzenia;

11) sposób podania do publicznej wiadomości wyników konkursu;

12) formę i sposób udzielania wnioskodawcy wyjaśnień w kwestiach dotyczących konkursu;

13) ⁽⁵⁴⁾ informację w zakresie możliwości skrócenia terminu składania wniosków o dofinansowanie projektu.

3. Do czasu rozstrzygnięcia konkursu właściwa instytucja nie może zmieniać regulaminu konkursu w sposób skutkujący nierównym traktowaniem wnioskodawców.

4. Przepisu ust. 3 nie stosuje się, jeżeli konieczność dokonania zmiany wynika z odrębnych przepisów.

5. Właściwa instytucja podaje do publicznej wiadomości, w szczególności na swojej stronie internetowej oraz na portalu, regulamin konkursu oraz jego zmiany, wraz z ich uzasadnieniem, oraz termin, od którego są stosowane.

Art. 42. [Termin składania wniosków o dofinansowanie projektu]

Termin składania wniosków o dofinansowanie projektu nie może być krótszy niż 7 dni, licząc od dnia rozpoczęcia naboru wniosków o dofinansowanie projektu.

Art. 43. ⁽⁵⁵⁾ [Wezwanie do uzupełnienia lub poprawienia wniosku]

~~1. W razie stwierdzenia we wniosku o dofinansowanie projektu braków formalnych lub oczywistych omyłek właściwa instytucja wzywa wnioskodawcę do uzupełnienia wniosku lub poprawienia w nim oczywistej omyłki w wyznaczonym terminie nie krótszym niż 7 dni, pod rygorem pozostawienia wniosku bez rozpatrzenia.~~

W razie stwierdzenia braków w zakresie warunków formalnych we wniosku o dofinansowanie projektu właściwa instytucja wzywa wnioskodawcę do uzupełnienia wniosku w wyznaczonym terminie, nie krótszym niż 7 dni i nie dłuższym niż 21 dni, pod rygorem pozostawienia wniosku bez rozpatrzenia.

~~2. Uzupełnienie wniosku o dofinansowanie projektu lub poprawienie w nim oczywistej omyłki nie może prowadzić do jego istotnej modyfikacji.~~

W razie stwierdzenia oczywistej omyłki we wniosku o dofinansowanie projektu właściwa instytucja poprawia tę omyłkę z urzędu, informując o tym wnioskodawcę, albo wzywa wnioskodawcę do poprawienia oczywistej omyłki w wyznaczonym terminie, nie krótszym niż 7 dni i nie dłuższym niż 21 dni, pod rygorem pozostawienia wniosku bez rozpatrzenia.

3. Terminy określone w wezwaniach, o których mowa w ust. 1 i 2:

1) w przypadku wezwania przekazanego drogą elektroniczną - liczy się od dnia następującego po dniu wysłania wezwania;

2) w przypadku wezwania przekazanego na piśmie - liczy się od dnia doręczenia wezwania.

4. W przypadku wezwania przekazanego na piśmie do doręczenia wezwania stosuje się przepisy działu I rozdziału 8 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego.

5. W razie złożenia wniosku o dofinansowanie projektu po terminie wskazanym w ogłoszeniu o konkursie wniosek pozostawia się bez rozpatrzenia.

Art. 44. ⁽⁵⁶⁾ [Komisja oceny projektów]

1. Oceny spełnienia kryteriów wyboru projektów przez projekty uczestniczące w konkursie dokonuje komisja oceny projektów.

~~2. Właściwa instytucja powołuje komisję oceny projektów oraz określa regulamin jej pracy. W skład komisji oceny projektów wchodzi pracownicy właściwej instytucji lub eksperci, o których mowa w art. 49.~~

Właściwa instytucja powołuje komisję oceny projektów oraz określa regulamin jej pracy.

~~3. Po zakończeniu oceny wszystkich wniosków o dofinansowanie projektu komisja oceny projektów sporządza protokół zawierający informacje o przebiegu i wynikach oceny.~~

W skład komisji oceny projektów:

1) wchodzi pracownicy właściwej instytucji;

2) mogą wchodzić:

a) eksperci, o których mowa w art. 68a ust. 1 pkt 1,

b) pracownicy tymczasowi, o których mowa w art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 9 lipca 2003 r. o zatrudnianiu pracowników tymczasowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 360 oraz z 2017 r. poz. 658 i 962).

~~4. Komisja oceny projektów przygotowuje listę ocenionych projektów zawierającą przyznane oceny, wskazując projekty, o których mowa w art. 39 ust. 2.~~

W przypadku pracowników, o których mowa w ust. 3 pkt 1 i pkt 2 lit. b, w skład komisji oceny projektów mogą wchodzić wyłącznie ci pracownicy, którzy mają wiedzę, umiejętności, doświadczenie lub wymagane uprawnienia w dziedzinie objętej programem operacyjnym, w ramach której jest dokonywany wybór projektu.

~~5. Po rozstrzygnięciu konkursu, o którym mowa w art. 46 ust. 1, właściwa instytucja zamieszcza na swojej stronie internetowej informację o składzie komisji oceny projektów.~~

Właściwa instytucja informuje wojewodę o powołaniu komisji oceny projektów w ramach regionalnego programu operacyjnego.

~~6. Właściwa instytucja sprawuje nadzór nad komisją oceny projektów w zakresie zgodności konkursu z przepisami ustawy i regulaminem konkursu.~~

Właściwa instytucja, na pisemny wniosek wojewody, umożliwia wojewodzie albo jego przedstawicielowi udział, w charakterze obserwatora, w pracach komisji oceny projektów w ramach regionalnego programu operacyjnego.

~~7. Właściwa instytucja sprawuje nadzór nad komisją oceny projektów w zakresie zgodności konkursu z przepisami ustawy i regulaminem konkursu.~~

Art. 45. ⁽⁵⁷⁾ [Konkurs prowadzony etapami]

[Ocena spełnienia kryteriów wyboru projektów przeprowadzana etapami]

~~1. Konkurs może być prowadzony etapami.~~

Ocena spełnienia kryteriów wyboru projektów może być podzielona na etapy.

2. Po każdym etapie ~~konkursu~~ oceny właściwa instytucja zamieszcza na swojej stronie internetowej listę projektów zakwalifikowanych do kolejnego etapu albo listę, o której mowa w art. 46 ust. 4~~3~~.
3. W trakcie oceny spełnienia kryteriów wyboru projektów, na wezwanie właściwej instytucji, wnioskodawca może uzupełnić lub poprawić projekt w części dotyczącej spełniania kryteriów wyboru projektów w zakresie określonym w regulaminie konkursu, jeżeli zostało to przewidziane w przypadku danego kryterium. Uzupełnienia lub poprawienia projektu może dokonać, za zgodą wnioskodawcy, komisja oceny projektów. Właściwa instytucja w trakcie uzupełniania lub poprawiania projektu zapewnia równe traktowanie wnioskodawców.
4. Właściwa instytucja przekazuje niezwłocznie wnioskodawcy pisemną informację o zakończeniu oceny jego projektu i jej wyniku wraz z uzasadnieniem tej oceny, podając liczbę punktów otrzymanych przez projekt lub informację o spełnieniu albo niespełnieniu kryteriów wyboru projektów. Do doręczenia informacji o zakończeniu oceny projektu i jej wyniku stosuje się przepisy działu I rozdziału 8 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego.
5. Jeżeli projekt otrzymał negatywną ocenę, o której mowa w art. 53 ust. 2, informacja, o której mowa w ust. 4, zawiera pouczenie o możliwości wniesienia protestu na zasadach i w trybie, o których mowa w art. 53 i art. 54, określające:
 - 1) termin do wniesienia protestu;
 - 2) instytucję, do której należy wnieść protest;
 - 3) wymogi formalne protestu, o których mowa w art. 54 ust. 2.
6. Komisja oceny projektów przygotowuje listę ocenionych projektów zawierającą przyznane oceny, wskazując projekty, o których mowa w art. 39 ust. 2.
7. Po zakończeniu oceny wszystkich projektów komisja oceny projektów sporządza protokół zawierający informacje o przebiegu i wynikach oceny.

Art. 46. (58) [Rozstrzygnięcie konkursu lub rundy konkursu]

1. Właściwa instytucja rozstrzyga konkurs albo rundę konkursu, zatwierdzając listę, o której mowa w art. 44~~45~~ ust. 4~~6~~.
2. Po rozstrzygnięciu konkursu albo rundy konkursu właściwa instytucja może zwiększyć kwotę przeznaczoną na dofinansowanie projektów w konkursie albo w rundzie konkursu.
3. ~~Właściwa instytucja przekazuje niezwłocznie wnioskodawcy pisemną informację o zakończeniu oceny jego projektu i jej wyniku wraz z uzasadnieniem oceny i podaniem liczby punktów otrzymanych przez projekt lub informacji o spełnieniu albo niespełnieniu kryteriów wyboru projektów.~~
Po rozstrzygnięciu konkursu albo rundy konkursu właściwa instytucja zamieszcza na swojej stronie internetowej oraz na portalu listę projektów wybranych do dofinansowania wyłącznie na podstawie spełnienia kryteriów wyboru projektów albo listę projektów, które uzyskały wymaganą liczbę punktów, z wyróżnieniem projektów wybranych do dofinansowania.
4. ~~Po rozstrzygnięciu konkursu właściwa instytucja zamieszcza na swojej stronie internetowej oraz na portalu listę projektów wybranych do dofinansowania wyłącznie na podstawie spełnienia kryteriów wyboru projektów albo listę projektów, które uzyskały wymaganą liczbę punktów, z wyróżnieniem projektów wybranych do dofinansowania.~~
Po rozstrzygnięciu konkursu albo rundy konkursu właściwa instytucja zamieszcza na swojej stronie internetowej informację o składzie komisji oceny projektów.
5. ~~Jeżeli projekt otrzymał negatywną ocenę, o której mowa w art. 53 ust. 2, informacja, o której mowa w ust. 3, zawiera pouczenie o możliwości wniesienia protestu na zasadach i w trybie, o których mowa w art. 53 i art. 54, określające:~~
 - 1) ~~termin do wniesienia protestu;~~
 - 2) ~~instytucję, do której należy wnieść protest;~~
 - 3) ~~wymogi formalne protestu, o których mowa w art. 54 ust. 2.~~

Art. 47. [Harmonogram naborów wniosków o dofinansowanie projektu w trybie konkursowym]

1. Instytucja zarządzająca do dnia 30 listopada każdego roku zamieszcza na swojej stronie internetowej oraz na portalu harmonogram naborów wniosków o dofinansowanie projektu w trybie konkursowym, których przeprowadzenie jest planowane na kolejny rok kalendarzowy.
2. W przypadku aktualizacji harmonogramu, o którym mowa w ust. 1, instytucja zarządzająca niezwłocznie zamieszcza zaktualizowany harmonogram na swojej stronie internetowej oraz na portalu.
3. Aktualizacja nie może dotyczyć naboru wniosków o dofinansowanie projektu w trybie konkursowym, którego przeprowadzenie zaplanowano w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące, licząc od dnia aktualizacji.

Art. 48. [Tryb pozakonkursowy]

1. W trybie pozakonkursowym wniosek o dofinansowanie projektu jest składany na wezwanie właściwej instytucji w terminie przez nią wyznaczonym.
2. (59) Wezwanie, o którym mowa w ust. 1, może dotyczyć wyłącznie projektów wcześniej zidentyfikowanych zgodnie z ust. 3 i 4 oraz projektów pomocy technicznej.

3. Właściwa instytucja dokonuje identyfikacji, wskazując projekt:
 - 1) zgodny z celami programu operacyjnego;
 - 2) spełniający warunki, o których mowa w art. 38 ust. 2 i 3;
 - 3) możliwy do realizacji w ramach kwoty przeznaczonej na dofinansowanie projektów;
 - 4) wykonalny.
4. ⁽⁶⁰⁾ Instytucja zarządzająca zamieszcza w szczegółowym opisie osi priorytetowych programu operacyjnego informację o zidentyfikowanym projekcie oraz o podmiocie, który będzie jego wnioskodawcą.

4a. ⁽⁶¹⁾ Wezwanie, o którym mowa w ust. 1, określa w szczególności:

- 1) nazwę i adres właściwej instytucji;
- 2) miejsce i formę złożenia wniosku o dofinansowanie projektu i sposób uzupełniania w nim braków w zakresie warunków formalnych oraz poprawiania w nim oczywistych omyłek;
- 3) czynności, które powinny zostać dokonane przed zawarciem umowy o dofinansowanie projektu albo podjęciem decyzji o dofinansowaniu projektu, oraz wymagane dokumenty i terminy ich przedłożenia właściwej instytucji;
- 4) formę i sposób komunikacji między wnioskodawcą a właściwą instytucją, w tym wzywania wnioskodawcy do uzupełniania lub poprawiania projektu w trakcie jego oceny w części dotyczącej spełniania przez projekt kryteriów wyboru projektów, a także skutki niezachowania wskazanej formy komunikacji;
- 5) formę złożenia przez wnioskodawcę oświadczenia o świadomości skutków niezachowania wskazanej formy komunikacji.

4b. ⁽⁶²⁾ Do uzupełniania braków w zakresie warunków formalnych i poprawiania oczywistych omyłek we wniosku o dofinansowanie projektu przepisy art. 43 stosuje się odpowiednio.

5. Właściwa instytucja wybiera do dofinansowania projekt, który spełnił kryteria wyboru projektów albo spełnił kryteria wyboru projektów i uzyskał wymaganą liczbę punktów.
6. Właściwa instytucja zamieszcza na swojej stronie internetowej oraz na portalu informację o projekcie wybranym do dofinansowania.

Art. 49. ⁽⁶³⁾ ~~**[Udział ekspertów w wyborze projektów do dofinansowania]**~~
~~(uchylony).~~

1. ~~Właściwa instytucja może wyznaczyć ekspertów do udziału w wyborze projektów do dofinansowania.~~
2. ~~Właściwa instytucja określa rolę eksperta w wyborze projektów do dofinansowania.~~
3. ~~Właściwa instytucja wyznacza eksperta spośród kandydatów na ekspertów, którzy:~~
 - 1) ~~korzystają z pełni praw publicznych;~~
 - 2) ~~mają pełną zdolność do czynności prawnych;~~
 - 3) ~~nie zostali skazani prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne lub za umyślne przestępstwo skarbowe;~~
 - 4) ~~posiadają wiedzę, umiejętności, doświadczenie lub wymagane uprawnienia w dziedzinie objętej programem operacyjnym, w ramach której jest dokonywany wybór projektu;~~
 - 5) ~~posiadają wiedzę w zakresie celów i sposobu realizacji danego programu operacyjnego.~~
4. ~~Kandydat na eksperta składa oświadczenie o spełnianiu przesłanek, o których mowa w ust. 3 pkt 1-3. Oświadczenie jest składane pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań, o czym należy składającego pouczyć przed złożeniem oświadczenia.~~
5. ~~Kandydat na eksperta informuje niezwłocznie właściwą instytucję o wszelkich okolicznościach, które powodują zaprzestanie spełniania przesłanek, o których mowa w ust. 3 pkt 1-3.~~
6. ~~Właściwa instytucja zawiera z kandydatem na eksperta umowę dotyczącą udziału w wyborze projektów.~~
7. ~~Do eksperta stosuje się odpowiednio przepisy art. 24 § 1 i 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. — Kodeks postępowania administracyjnego.~~
8. ~~Ekspert składa właściwej instytucji oświadczenie, że nie zachodzi żadna z okoliczności powodujących wyłączenie go z udziału w wyborze projektów, ustalonych zgodnie z ust. 7. Oświadczenie jest składane pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań, o czym należy pouczyć składającego przed złożeniem oświadczenia.~~
9. ~~Jeżeli zostanie uprawdopodobnione istnienie innych okoliczności niż ustalone zgodnie z ust. 7, które mogą wywołać wątpliwości co do bezstronności eksperta, właściwa instytucja wyłącza eksperta z udziału w wyborze projektów albo je ujawnia.~~
10. ~~Właściwa instytucja prowadzi wykaz kandydatów na ekspertów, który jest zamieszczany na jej stronie internetowej.~~
11. ~~Wykaz, o którym mowa w ust. 10, zawiera:~~
 - 1) ~~imię i nazwisko kandydata na eksperta;~~
 - 2) ~~adres poczty elektronicznej kandydata na eksperta;~~

3)- wskazanie dziedziny objętej danym programem operacyjnym, w której kandydat na eksperta posiada wiedzę, umiejętności, doświadczenie lub wymagane uprawnienia:

Art. 50. ⁽⁶⁴⁾ [Ograniczenie stosowania przepisów k.p.a.]

Do postępowania w zakresie ubiegania się o dofinansowanie oraz udzielania dofinansowania na podstawie ustawy nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego, z wyjątkiem przepisów dotyczących wyłączenia pracowników organu, ~~dośćczeń~~ i sposobu obliczania terminów, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Art. 50a. ⁽⁶⁵⁾ [Zakaz żądania okazania zaświadczeń i dokumentów w toku postępowania]

W toku postępowania w zakresie ubiegania się o dofinansowanie, w tym w toku procedury odwoławczej, oraz udzielania dofinansowania właściwa instytucja nie może żądać zaświadczeń ani dokumentów na potwierdzenie faktów lub stanu prawnego, jeżeli:

- 1) są one znane instytucji z urzędu;
- 2) są możliwe do ustalenia przez instytucję na podstawie:
 - a) posiadanych przez nią ewidencji, rejestrów lub innych danych,
 - b) rejestrów publicznych posiadanych przez inne podmioty publiczne, do których instytucja ma dostęp w drodze elektronicznej na zasadach określonych w przepisach o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne.
 - c) wymiany informacji z innym podmiotem publicznym na zasadach określonych w przepisach o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne.
 - d) przedstawionych przez wnioskodawcę do wglądu dokumentów urzędowych.

Art. 51. ⁽⁶⁶⁾ [Wyłączenie stosowania przepisów o procedurach naboru w przypadku programów EWT]

Przepisów niniejszego rozdziału, z wyjątkiem art. 37 ust. 6 i 7, nie stosuje się do programów EWT:

Rozdział 14

Umowa o dofinansowanie projektu i decyzja o dofinansowaniu projektu

Art. 52. [Umowa o dofinansowanie projektu i decyzja o dofinansowaniu projektu]

1. Podstawę dofinansowania projektu stanowi umowa o dofinansowanie projektu albo decyzja o dofinansowaniu projektu.
2. ⁽⁶⁷⁾ Umowa o dofinansowanie projektu może zostać ~~podpisana~~ zawarta, a decyzja o dofinansowaniu projektu może zostać podjęta, jeżeli projekt spełnia wszystkie kryteria wyboru projektów, na podstawie których został wybrany do dofinansowania, oraz zostały dokonane czynności i zostały złożone dokumenty wskazane w regulaminie konkursu albo w wezwaniu, o których mowa odpowiednio w art. 41 ust. 2 pkt 6a albo w art. 48 ust. 4a pkt 3.
3. W przypadku projektu partnerskiego umowa o dofinansowanie projektu jest zawierana z partnerem wiodącym, o którym mowa w art. 33 ust. 5 pkt 4, będącym beneficjentem, odpowiedzialnym za przygotowanie i realizację projektu.

Art. 52a. ⁽⁶⁸⁾ [Zmiana umowy o dofinansowanie projektu lub decyzji o dofinansowaniu projektu]

Umowa o dofinansowanie projektu oraz decyzja o dofinansowaniu projektu mogą zostać zmienione, w przypadku gdy zmiany nie wpływają na spełnianie kryteriów wyboru projektu w sposób, który skutkowałby negatywną oceną tego projektu.

Rozdział 15

Procedura odwoławcza

Art. 53. [Protest w przypadku negatywnej oceny projektu wybieranego w konkursie]

1. Wnioskodawcy, w przypadku negatywnej oceny jego projektu wybieranego w trybie konkursowym, przysługuje prawo wniesienia protestu w celu ponownego sprawdzenia złożonego wniosku w zakresie spełniania kryteriów wyboru projektów.
2. Negatywną oceną jest ocena w zakresie spełniania przez projekt kryteriów wyboru projektów, w ramach której:
 - 1) projekt nie uzyskał wymaganej liczby punktów lub nie spełnił kryteriów wyboru projektów, na skutek czego nie może być wybrany do dofinansowania albo skierowany do kolejnego etapu oceny;
 - 2) projekt uzyskał wymaganą liczbę punktów lub spełnił kryteria wyboru projektów, jednak kwota przeznaczona na dofinansowanie projektów w konkursie nie wystarcza na wybranie go do dofinansowania.
3. ⁽⁶⁹⁾ W przypadku gdy kwota przeznaczona na dofinansowanie projektów w konkursie albo w ramach rundy konkursu nie wystarcza na wybranie projektu do dofinansowania, okoliczność ta nie może stanowić wyłącznej przesłanki wniesienia protestu.

Art. 54. [Termin wniesienia protestu; forma i treść protestu]

1. ⁽⁷⁰⁾ Wnioskodawca może wnieść protest w terminie 14 dni od dnia doręczenia informacji, o której mowa w art. ~~4645~~ ust. ~~34~~.
2. Protest jest wnoszony w formie pisemnej i zawiera:
 - 1) oznaczenie instytucji właściwej do rozpatrzenia protestu;
 - 2) oznaczenie wnioskodawcy;
 - 3) numer wniosku o dofinansowanie projektu;
 - 4) wskazanie kryteriów wyboru projektów, z których oceną wnioskodawca się nie zgadza, wraz z uzasadnieniem;
 - 5) wskazanie zarzutów o charakterze proceduralnym w zakresie przeprowadzonej oceny, jeżeli zdaniem wnioskodawcy naruszenia takie miały miejsce, wraz z uzasadnieniem;
 - 6) podpis wnioskodawcy lub osoby upoważnionej do jego reprezentowania, z załączeniem oryginału lub kopii dokumentu poświadczającego umocowanie takiej osoby do reprezentowania wnioskodawcy.
3. W przypadku wniesienia protestu niespełniającego wymogów formalnych, o których mowa w ust. 2, lub zawierającego oczywiste omyłki, właściwa instytucja wzywa wnioskodawcę do jego uzupełnienia lub poprawienia w nim oczywistych omyłek, w terminie 7 dni, licząc od dnia otrzymania wezwania, pod rygorem pozostawienia protestu bez rozpatrzenia.
4. Uzupełnienie protestu, o którym mowa w ust. 3, może nastąpić wyłącznie w odniesieniu do wymogów formalnych, o których mowa w ust. 2 pkt 1-3 i 6.
5. ⁽⁷¹⁾ Wezwanie, o którym mowa w ust. 3, wstrzymuje bieg terminu, o którym mowa w art. 56 ust. 2 i art. 57. Bieg terminu ulega zawieszeniu na czas uzupełnienia lub poprawienia protestu, o którym mowa w ust. 3.
6. ⁽⁷²⁾ Na prawo wnioskodawcy do wniesienia protestu nie wpływa negatywnie błędne pouczenie lub brak pouczenia, o którym mowa w art. ~~4645~~ ust. 5.

Art. 54a. ⁽⁷³⁾ [Wycofanie protestu]

1. Wnioskodawca może wycofać protest do czasu zakończenia rozpatrywania protestu przez właściwą instytucję, o której mowa w art. 55.
2. Wycofanie protestu następuje przez złożenie instytucji, o której mowa w art. 39 ust. 1, pisemnego oświadczenia o wycofaniu protestu.
3. W przypadku wycofania protestu przez wnioskodawcę właściwa instytucja, o której mowa w art. 39 ust. 1:
 - 1) pozostawia protest bez rozpatrzenia, informując o tym wnioskodawcę w formie pisemnej;
 - 2) przekazuje oświadczenie o wycofaniu protestu do właściwej instytucji, o której mowa w art. 55, jeżeli skierowała protest do tej instytucji.
4. W przypadku, o którym mowa w ust. 3 pkt 2, właściwa instytucja, o której mowa w art. 55, pozostawia protest bez rozpatrzenia, informując o tym wnioskodawcę w formie pisemnej.
5. W przypadku wycofania protestu ponowne jego wniesienie jest niedopuszczalne.
6. W przypadku wycofania protestu wnioskodawca nie może wnieść skargi do sądu administracyjnego.

Art. 55. [Podmioty rozpatrujące protest]

Protest jest rozpatrywany przez instytucję:

- 1) zarządzającą albo
- 2) pośredniczącą - jeżeli została ustanowiona dla danego programu operacyjnego i instytucja zarządzająca powierzyła jej zadania w tym zakresie na podstawie porozumienia albo umowy, o których mowa w art. 10 ust. 1.

Art. 56. [Weryfikacja oceny projektu]

1. ⁽⁷⁴⁾ Protest jest wnoszony za pośrednictwem instytucji, o której mowa w art. 39 ust. 1, zgodnie z pouczeniem, o którym mowa w art. ~~4645~~ ust. 5.
2. ⁽⁷⁵⁾ Instytucja, o której mowa w art. 39 ust. 1, w terminie ~~24~~¹⁴ dni od dnia otrzymania protestu weryfikuje wyniki dokonanej przez siebie oceny projektu w zakresie kryteriów i zarzutów, o których mowa w art. 54 ust. 2 pkt 4 i 5, i:
 - 1) ⁽⁷⁶⁾ dokonuje zmiany podjętego rozstrzygnięcia, co skutkuje odpowiednio skierowaniem projektu do właściwego etapu oceny, albo ~~umieszczeniem dokonuje go aktualizacji na liście liście projektów o wybranych de której dofinansowania mowa w wyniku art. przeprowadzenia 46 procedury ust. odwoławczej 3~~, informując o tym wnioskodawcę, albo,
 - 2) kieruje protest wraz z otrzymaną od wnioskodawcy dokumentacją do właściwej instytucji, o której mowa w art. 55, załączając do niego stanowisko dotyczące braku podstaw do zmiany podjętego rozstrzygnięcia, oraz informuje wnioskodawcę na piśmie o przekazaniu protestu.
3. ⁽⁷⁷⁾ Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się, jeżeli instytucją właściwą do rozpatrzenia protestu jest instytucja, o której mowa w art. 39 ust. 1. W takim przypadku protest jest wnoszony bezpośrednio do tej instytucji zgodnie z pouczeniem,

o którym mowa w art. 4645 ust. 5.

Art. 57. (78) [Termin rozpatrzenia protestu]

Właściwa instytucja, o której mowa w art. 55, rozpatruje protest, weryfikując prawidłowość oceny projektu w zakresie kryteriów i zarzutów, o których mowa w art. 54 ust. 2 pkt 4 i 5, w terminie nie dłuższym niż 3021 dni, licząc od dnia jego otrzymania. W uzasadnionych przypadkach, w szczególności gdy w trakcie rozpatrywania protestu konieczne jest skorzystanie z pomocy ekspertów, termin rozpatrzenia protestu może być przedłużony, o czym właściwa instytucja informuje na piśmie wnioskodawcę. Termin rozpatrzenia protestu nie może przekroczyć łącznie 6045 dni od dnia jego otrzymania.

Art. 58. [Informacja o wyniku rozpatrzenia protestu; ponowna ocena projektu]

1. Właściwa instytucja, o której mowa w art. 55, informuje wnioskodawcę na piśmie o wyniku rozpatrzenia jego protestu. Informacja ta zawiera w szczególności:

- 1) treść rozstrzygnięcia polegającego na uwzględnieniu albo nieuwzględnieniu protestu, wraz z uzasadnieniem;
- 2) w przypadku nieuwzględnienia protestu - pouczenie o możliwości wniesienia skargi do sądu administracyjnego na zasadach określonych w art. 61.

2. W przypadku uwzględnienia protestu właściwa instytucja, o której mowa w art. 55, może:

- 1) ~~(79) odpowiednio skierować projekt do właściwego etapu oceny albo umieścić go na liście projektów wybranych do dofinansowania w wyniku przeprowadzenia procedury odwoławczej, informując o tym wnioskodawcę, albo~~
odpowiednio skierować projekt do właściwego etapu oceny albo dokonać aktualizacji listy, o której mowa w art. 46 ust. 3, informując o tym wnioskodawcę, albo.
- 2) przekazać sprawę instytucji, o której mowa w art. 39 ust. 1, w celu przeprowadzenia ponownej oceny projektu, jeżeli stwierdzi, że doszło do naruszeń obowiązujących procedur i konieczny do wyjaśnienia zakres sprawy ma istotny wpływ na wynik oceny, informując wnioskodawcę na piśmie o przekazaniu sprawy.

3. Ponowna ocena projektu polega na powtórnej weryfikacji projektu w zakresie kryteriów i zarzutów, o których mowa w art. 54 ust. 2 pkt 4 i 5.

4. Instytucja, o której mowa w art. 39 ust. 1, informuje wnioskodawcę na piśmie o wyniku ponownej oceny i:

- 1) ~~(80) w przypadku pozytywnej ponownej oceny projektu odpowiednio kieruje projekt do właściwego etapu oceny albo umieszcza go na liście projektów wybranych do dofinansowania w wyniku przeprowadzenia procedury odwoławczej;~~
w przypadku pozytywnej ponownej oceny projektu kieruje projekt do właściwego etapu oceny albo dokonuje aktualizacji listy, o której mowa w art. 46 ust. 3;
- 2) w przypadku negatywnej ponownej oceny projektu do informacji załącza dodatkowo pouczenie o możliwości wniesienia skargi do sądu administracyjnego na zasadach określonych w art. 61.

5. Przepisów ust. 2 pkt 2, ust. 3 i 4 nie stosuje się, jeżeli instytucją właściwą do rozpatrzenia protestu jest instytucja, o której mowa w art. 39 ust. 1.

Art. 59. [Pozostawienie protestu bez rozpatrzenia]

1. ⁽⁸¹⁾ Protest pozostawia się bez rozpatrzenia, jeżeli mimo prawidłowego pouczenia, o którym mowa w art. 4645 ust. 5, został wniesiony:

- 1) po terminie,
- 2) przez podmiot wykluczony z możliwości otrzymania dofinansowania,
- 3) bez spełnienia wymogów określonych w art. 54 ust. 2 pkt 4

- o czym wnioskodawca jest informowany na piśmie odpowiednio przez instytucję, o której mowa w art. 39 ust. 1, za pośrednictwem której wniesiono protest, albo przez właściwą instytucję, o której mowa w art. 55.

2. Informacja, o której mowa w ust. 1, zawiera pouczenie o możliwości wniesienia skargi do sądu administracyjnego na zasadach określonych w art. 61.

Art. 60. [Wyłączenia określonych osób od rozpatrzenia protestu, autokontroli albo ponownej oceny]

W rozpatrywaniu protestu, w weryfikacji, o której mowa w art. 56 ust. 2, a także w ponownej ocenie, o której mowa w art. 58 ust. 3, nie mogą brać udziału osoby, które były zaangażowane w przygotowanie projektu lub jego ocenę. Przepis art. 24 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego stosuje się odpowiednio.

Art. 61. [Skarga do wojewódzkiego sądu administracyjnego]

1. W przypadku nieuwzględnienia protestu, negatywnej ponownej oceny projektu lub pozostawienia protestu bez rozpatrzenia, w tym w przypadku, o którym mowa w art. 66 ust. 2 pkt 1, wnioskodawca może w tym zakresie wnieść skargę do sądu administracyjnego, zgodnie z art. 3 § 3 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2016 r. poz. 718, z późn. zm.).

2. ⁽⁸²⁾ Skarga, o której mowa w ust. 1, jest wnoszona przez wnioskodawcę w terminie 14 dni od dnia otrzymania informacji, o której mowa w art. 58 ust. 1 albo ust. 4 pkt 2, art. 59 albo art. 66 ust. 2 pkt 1, a w przypadku, o którym mowa w art. 54 ust. 3 - w terminie 14 dni od dnia upływu terminu na uzupełnienie protestu lub poprawienie w nim oczywistych omyłek, wraz z kompletną dokumentacją w sprawie bezpośrednio do wojewódzkiego sądu administracyjnego. Skarga podlega wpisowi stałemu.

3. Kompletna dokumentacja, o której mowa w ust. 2, obejmuje:

- 1) wniosek o dofinansowanie projektu,
- 2) ⁽⁸³⁾ informację o wynikach oceny projektu, o której mowa w art. ~~4645~~ ust. ~~34~~,
- 3) wniesiony protest,
- 4) informację, o której mowa w art. 58 ust. 1 albo ust. 4 pkt 2, art. 59 albo art. 66 ust. 2 pkt 1

- wraz z ewentualnymi załącznikami.

4. Kompletna dokumentacja jest wnoszona przez wnioskodawcę w oryginale lub w postaci uwierzytelnionej kopii.

5. Sąd rozpoznaje skargę w zakresie, o którym mowa w ust. 1, w terminie 30 dni od dnia wniesienia skargi.

6. Wniesienie skargi:

- 1) po terminie, o którym mowa w ust. 2,
- 2) bez kompletnej dokumentacji,
- 3) bez uiszczenia wpisu stałego w terminie, o którym mowa w ust. 2

- powoduje pozostawienie jej bez rozpatrzenia, z zastrzeżeniem ust. 7.

7. W przypadku wniesienia skargi bez kompletnej dokumentacji lub bez uiszczenia wpisu stałego sąd wzywa wnioskodawcę do uzupełnienia dokumentacji lub uiszczenia wpisu w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania, pod rygorem pozostawienia skargi bez rozpatrzenia. Wezwanie wstrzymuje bieg terminu, o którym mowa w ust. 5.

8. W wyniku rozpoznania skargi sąd może:

- 1) uwzględnić skargę, stwierdzając, że:
 - a) ocena projektu została przeprowadzona w sposób naruszający prawo i naruszenie to miało istotny wpływ na wynik oceny, przekazując jednocześnie sprawę do ponownego rozpatrzenia przez właściwą instytucję, o której mowa w art. 39 ust. 1,
 - b) pozostawienie protestu bez rozpatrzenia było nieuzasadnione, przekazując sprawę do rozpatrzenia przez właściwą instytucję, o której mowa w art. 55 albo art. 39 ust. 1;
- 2) oddalić skargę w przypadku jej nieuwzględnienia;
- 3) umorzyć postępowanie w sprawie, jeżeli jest ono bezprzedmiotowe.

Art. 62. [Skarga kasacyjna do NSA]

1. Skargę kasacyjną, wraz z kompletną dokumentacją, może wnieść bezpośrednio do Naczelnego Sądu Administracyjnego:

- 1) wnioskodawca,
- 2) właściwa instytucja, o której mowa w art. 55,
- 3) właściwa instytucja, o której mowa w art. 39 ust. 1 - w przypadku pozostawienia protestu bez rozpatrzenia oraz dokonania negatywnej ponownej oceny projektu przez tę instytucję

- w terminie 14 dni od dnia doręczenia rozstrzygnięcia wojewódzkiego sądu administracyjnego. Przepisy art. 61 ust. 3, 4, 6 i 7 stosuje się odpowiednio.

2. Skarga, o której mowa w ust. 1, jest rozpatrywana w terminie 30 dni od dnia jej wniesienia.

Art. 63. ⁽⁸⁴⁾ [Negatywne pouczenie albo brak pouczenia o skardze do sądu administracyjnego]

Na prawo wnioskodawcy do wniesienia skargi do sądu administracyjnego nie wpływa negatywnie błędne pouczenie lub brak pouczenia, o którym mowa w art. ~~4645~~ ust. 5, art. 58 ust. 1 pkt 2 albo ust. 4 pkt 2, art. 59 ust. 2 albo art. 66 ust. 2 pkt 1.

Art. 64. [Stosowanie przepisów o postępowaniu przed sądami administracyjnymi]

W zakresie nieuregulowanym w ustawie do postępowania przed sądami administracyjnymi stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi określone dla aktów lub czynności, o których mowa w art. 3 § 2 pkt 4, z wyłączeniem art. 52-55, art. 61 § 3-6, art. 115-122, art. 146, art. 150 i art. 152 tej ustawy.

Art. 65. [Zawieranie umów o dofinansowanie a procedura odwoławcza]

Procedura odwoławcza, o której mowa w art. 53-64, nie wstrzymuje zawierania umów z wnioskodawcami, których projekty zostały wybrane do dofinansowania.

Art. 66. [Zakończenie postępowania konkursowego i postępowania odwoławczego]

1. Prawomocne rozstrzygnięcie sądu administracyjnego polegające na oddaleniu skargi, odrzuceniu skargi albo pozostawieniu skargi bez rozpatrzenia kończy procedurę odwoławczą oraz procedurę wyboru projektu.
2. ⁽⁸⁵⁾ W przypadku gdy na jakimkolwiek etapie postępowania w zakresie procedury odwoławczej ~~wyczerpana~~ zostanie wyczerpana kwota przeznaczona na dofinansowanie projektów w ramach działania, a w przypadku gdy w działaniu występują poddziałania - w ramach poddziałania:
 - 1) właściwa instytucja, do której wpłynął protest, pozostawia go bez rozpatrzenia, informując o tym na piśmie wnioskodawcę, pouczając jednocześnie o możliwości wniesienia skargi do sądu administracyjnego na zasadach określonych w art. 61;
 - 2) sąd, uwzględniając skargę, stwierdza tylko, że ocena projektu została przeprowadzona w sposób naruszający prawo, i nie przekazuje sprawy do ponownego rozpatrzenia.

Art. 67. [Ograniczenie stosowania przepisów k.p.a. do procedury odwoławczej]

Do procedury odwoławczej nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego, z wyjątkiem przepisów dotyczących wyłączenia pracowników organu, doręczeń i sposobu obliczania terminów.

Art. 68. [Wyłączenie stosowania przepisów o procedurach odwoławczych w przypadku programów EWT]

Przepisów niniejszego rozdziału nie stosuje się do programów EWT.

Rozdział 15a ⁽⁸⁶⁾

Eksperci

Art. 68a. [Wyznaczanie ekspertów]

1. Właściwa instytucja może wyznaczyć ekspertów do:
 - 1) udziału w wyborze projektów do dofinansowania;
 - 2) wykonywania zadań związanych z realizacją praw i obowiązków właściwej instytucji wynikających z umowy o dofinansowanie projektu albo decyzji o dofinansowaniu projektu.
2. Właściwa instytucja określa rolę eksperta w wyborze projektów do dofinansowania lub w wykonywaniu zadań związanych z realizacją praw i obowiązków właściwej instytucji wynikających z umowy o dofinansowanie projektu albo decyzji o dofinansowaniu projektu.
3. Właściwa instytucja wyznacza eksperta spośród kandydatów na ekspertów, którzy:
 - 1) korzystają z pełni praw publicznych;
 - 2) mają pełną zdolność do czynności prawnych;
 - 3) nie zostali skazani prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne lub za umyślne przestępstwo skarbowe;
 - 4) mają wiedzę, umiejętności, doświadczenie lub wymagane uprawnienia w dziedzinie objętej programem operacyjnym stosownie do roli, o której mowa w ust. 2.
4. Kandydat na eksperta składa oświadczenie o spełnianiu przesłanek, o których mowa w ust. 3. Oświadczenie jest składane pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań, o czym należy pouczyć składającego przed złożeniem oświadczenia.
5. Kandydat na eksperta informuje niezwłocznie właściwą instytucję o okolicznościach, które powodują zaprzestanie spełniania przesłanek, o których mowa w ust. 3.
6. Właściwa instytucja zawiera z kandydatem na eksperta umowę określającą w szczególności jego rolę, o której mowa w ust. 2, warunki oceny wykonywanych przez niego obowiązków, w tym warunki oceny negatywnej, oraz inne niż określone w ustawie przesłanki powodujące wykreślenie go z wykazu, o którym mowa w ust. 11.
7. Kandydat na eksperta, który brał udział w wyborze projektu, nie może realizować zadań, o których mowa w ust. 1 pkt 2, w odniesieniu do tego projektu.
8. Do eksperta stosuje się odpowiednio przepisy art. 24 § 1 i 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego.
9. Ekspert składa właściwej instytucji oświadczenie, że nie zachodzi żadna z okoliczności powodujących wyłączenie go z możliwości realizacji czynności, o których mowa w ust. 1, ustalonych na podstawie ust. 7 i 8. Oświadczenie jest składane pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań, o czym należy pouczyć składającego przed złożeniem oświadczenia.
10. Jeżeli zostanie uprawdopodobnione istnienie okoliczności innych niż ustalone na podstawie ust. 7 i 8, które mogą wywołać wątpliwości co do bezstronności eksperta, właściwa instytucja wyłącza eksperta z udziału w wyborze projektów albo je ujawnia.
11. Właściwa instytucja prowadzi wykaz kandydatów na ekspertów, który jest zamieszczany na jej stronie internetowej.
12. Właściwa instytucja wpisuje kandydata na eksperta do wykazu, o którym mowa w ust. 11. Wykaz ten zawiera:
 - 1) imię i nazwisko kandydata na eksperta;

2) adres poczty elektronicznej kandydata na eksperta:

3) wskazanie dziedziny objętej programem operacyjnym, w której kandydat na eksperta ma wiedzę, umiejętności, doświadczenie lub wymagane uprawnienia.

13. Wykreślenie kandydata na eksperta z wykazu, o którym mowa w ust. 11, następuje w przypadku:

1) zaprzestania spełniania przesłanek, o których mowa w ust. 3 pkt 1-3;

2) utraty wymaganych uprawnień w dziedzinie objętej programem operacyjnym, stosownie do roli, o której mowa w ust. 2;

3) wystąpienia przesłanek powodujących wykreślenie z wykazu, określonych w umowie, o której mowa w ust. 6;

4) złożenia pisemnego wniosku o wykreślenie z wykazu.

14. W przypadku wykreślenia kandydata na eksperta z wykazu, o którym mowa w ust. 11, ponowny wpis do wykazu jest możliwy nie wcześniej niż po upływie roku od dnia wykreślenia. Do kandydata na eksperta ubiegającego się o ponowny wpis do wykazu stosuje się przepisy ust. 2-10.

Rozdział 16

Centralny system teleinformatyczny

Art. 69. [Przeznaczenie centralnego systemu teleinformatycznego]

1. Tworzy się centralny system teleinformatyczny wspierający realizację programów operacyjnych.
2. Budowę i funkcjonowanie centralnego systemu teleinformatycznego zapewnia minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego.
3. Centralny system teleinformatyczny służy do wspierania procesów związanych z:
 - 1) obsługą projektu od momentu podpisania umowy o dofinansowanie projektu albo podjęcia decyzji o dofinansowaniu projektu - w odniesieniu do krajowego programu operacyjnego, programu EWT, dla którego instytucja zarządzająca została ustanowiona na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, oraz regionalnego programu operacyjnego - w zależności od decyzji instytucji zarządzającej regionalnym programem operacyjnym;
 - 2) ewidencjonowaniem danych dotyczących realizacji programów operacyjnych;
 - 3) obsługą certyfikacji wydatków;
 - 4) ~~(87)~~ ewaluacją.

Art. 70. [Uwierzytelnienie w centralnym systemie teleinformatycznym]

1. Uwierzytelnianie beneficjenta lub osoby fizycznej, która zgodnie z postanowieniami umowy o dofinansowanie projektu lub decyzji o dofinansowaniu projektu jest upoważniona do reprezentowania beneficjenta w zakresie czynności związanych z realizacją projektu w centralnym systemie teleinformatycznym, wymaga wykorzystania profilu zaufanego ePUAP albo danych weryfikowanych za pomocą kwalifikowanego certyfikatu podpisu elektronicznego.
2. W przypadku gdy z powodów technicznych wykorzystanie profilu zaufanego ePUAP nie jest możliwe, uwierzytelnianie w centralnym systemie teleinformatycznym podmiotu, o którym mowa w ust. 1, następuje przez wykorzystanie loginu i hasła wygenerowanego przez ten system.

Art. 71. ⁽⁸⁸⁾ [Minister jako administrator danych osobowych: udostępnianie danych Prezesowi ZUS]

1. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego jest administratorem danych osobowych gromadzonych w centralnym systemie teleinformatycznym w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 922).
2. Dane dotyczące uczestników projektów w rozumieniu załącznika I lub II do rozporządzenia EFS zgromadzone w centralnym systemie teleinformatycznym mogą zostać udostępnione Prezesowi Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w związku z realizacją zadań wynikających z art. 50 ust. 3a i 3c ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 963, z późn. zm.).

~~Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego jest administratorem danych osobowych gromadzonych w centralnym systemie teleinformatycznym w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 922).~~

Art. 72. [Minimalne wymagania dla systemów teleinformatycznych]

W zakresie nieuregulowanym w art. 69 i art. 70 w odniesieniu do minimalnych wymagań dla systemów teleinformatycznych, minimalnych wymagań dla rejestrów publicznych i wymiany informacji w postaci elektronicznej, wymiany informacji drogą elektroniczną, w tym dokumentów elektronicznych, pomiędzy podmiotami publicznymi a podmiotami niebędącymi podmiotami publicznymi stosuje się przepisy ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne.

Rozdział 17

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 73.

W ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.) w art. 31 ust. 2 otrzymuje brzmienie: (zmiany pominięte).

Art. 74.

W ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 851, 915 i 1138) w art. 17 w ust. 1 po pkt 53 dodaje się pkt 53a w brzmieniu: (zmiany pominięte).

Art. 75.

W ustawie z dnia 30 maja 1996 r. o gospodarowaniu niektórymi składnikami mienia Skarbu Państwa oraz o Agencji Mienia Wojskowego (Dz. U. z 2013 r. poz. 712) w art. 7 ust. 7 otrzymuje brzmienie: (zmiany pominięte).

Art. 76.

W ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1442, z późn. zm.) w art. 50: (zmiany pominięte).

Art. 77.

W ustawie z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości (Dz. U. z 2007 r. Nr 42, poz. 275, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany: (zmiany pominięte).

Art. 78.

W ustawie z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (Dz. U. z 2014 r. poz. 669) w art. 17 w ust. 1 pkt 4a otrzymuje brzmienie: (zmiany pominięte).

Art. 79.

W ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r. poz. 1232, z późn. zm.) w art. 400b: (zmiany pominięte).

Art. 80.

W ustawie z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne (Dz. U. z 2012 r. poz. 145, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany: (zmiany pominięte).

Art. 81.

W ustawie z dnia 14 marca 2003 r. o Banku Gospodarstwa Krajowego (Dz. U. z 2014 r. poz. 510) w art. 5 po ust. 2 dodaje się ust. 2a i 2b w brzmieniu: (zmiany pominięte).

Art. 82.

W ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2014 r. poz. 1118 i 1138) wprowadza się następujące zmiany: (zmiany pominięte).

Art. 83.

W ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 907, z późn. zm.) w art. 165 ust. 4 otrzymuje brzmienie: (zmiany pominięte).

Art. 84.

W ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych (Dz. U. z 2012 r. poz. 633 i 1512) wprowadza się następujące zmiany: (zmiany pominięte).

Art. 85.

W ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 r. poz. 182, ze zm.) po dziale III dodaje się dział IIIa w brzmieniu: (zmiany pominięte).

Art. 86.

W ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2013 r. poz. 674, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany: (zmiany pominięte).

Art. 87.

W ustawie z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2013 r. poz. 672, z późn. zm.) w art. 84b ust. 1 otrzymuje brzmienie: (zmiany pominięte).

Art. 88.

W ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027, z późn. zm.) w art. 75 w ust. 9a część wspólna otrzymuje brzmienie: (zmiany pominięte).

Art. 89.

W ustawie z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.) w art. 94 w ust. 1 pkt 10 otrzymuje brzmienie: (zmiany pominięte).

Art. 90.

W ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

(zmiany pominięte).

Art. 91.

W ustawie z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz. U. z 2009 r. Nr 19, poz. 100, z późn. zm.) w art. 18 ust. 1 otrzymuje brzmienie: (zmiany pominięte).

Art. 92.

W ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany: (zmiany pominięte).

Art. 93.

W ustawie z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju (Dz. U. Nr 96, poz. 616, z późn. zm.) w art. 30 dodaje się ust. 5 i 6 w brzmieniu: (zmiany pominięte).

Art. 94.

W ustawie z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Nauki (Dz. U. Nr 96, poz. 617, z późn. zm.) w art. 20 dodaje się ust. 6 i 7 w brzmieniu: (zmiany pominięte).

Art. 95.

W ustawie z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2013 r. poz. 217, z późn. zm.) w art. 115 ust. 2 otrzymuje brzmienie: (zmiany pominięte).

Rozdział 18

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 96. [Kontynuacja programów EWT]

Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej, o których mowa w rozporządzeniu EWT, przyjęte przez Komisję Europejską przed dniem wejścia w życie ustawy stają się programami Europejskiej Współpracy Terytorialnej w rozumieniu niniejszej ustawy.

Art. 97. [Kontynuacja programu operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020]

1. Projekt Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 przyjęty przez Radę Ministrów przed dniem wejścia w życie ustawy staje się Programem Operacyjnym w rozumieniu ustawy zmienianej w art. 85, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, i może być zmieniany.

2. W przypadku zatwierdzenia przez Komisję Europejską przed dniem wejścia w życie ustawy projektu Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 program ten staje się Programem Operacyjnym w rozumieniu ustawy zmienianej w art. 85, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, i może być zmieniany.

Art. 98. [Ponowne wykorzystanie środków finansowych]

1. Środki finansowe pochodzące z wkładów wniesionych w ramach krajowych i regionalnych programów operacyjnych do instrumentów inżynierii finansowej, wdrażanych na podstawie art. 44 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 (Dz. Urz. UE L 210 z 31.07.2006, str. 25, z późn. zm.), po wykonaniu zobowiązań wynikających z zawartych umów o dofinansowanie w zakresie ich wykorzystania zgodnie z art. 78 ust. 7 tego rozporządzenia, niezaangażowane w ramach umów z odbiorcami wsparcia udzielanego przez instrumenty inżynierii finansowej oraz środki zwracane przez tych odbiorców do instrumentów inżynierii finansowej są ponownie wykorzystywane na realizację celów określonych w art. 78 ust. 7 tego rozporządzenia, zgodnie z art. 152 ust. 1 rozporządzenia ogólnego.

2. W celu ponownego wykorzystania środków finansowych, o których mowa w ust. 1, instytucja zarządzająca otwiera w Banku Gospodarstwa Krajowego rachunek do obsługi instrumentów inżynierii finansowej.

3. Obsługa finansowa rachunku, o którym mowa w ust. 2, jest prowadzona zgodnie z umową podpisaną między instytucją zarządzającą a Bankiem Gospodarstwa Krajowego.
4. Wyłącznym dysponentem środków finansowych zgromadzonych na rachunku, o którym mowa w ust. 2, jest:
 - 1) minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego - w odniesieniu do środków pochodzących z krajowego programu operacyjnego;
 - 2) zarząd województwa - w odniesieniu do środków pochodzących z regionalnego programu operacyjnego.
5. Środki finansowe zgromadzone na rachunku, o którym mowa w ust. 2, są uruchamiane przez Bank Gospodarstwa Krajowego wyłącznie na wniosek podmiotu określonego w ust. 4.

Art. 99. [Korekty finansowe w okresie przejściowym]

Do spraw z zakresu ustalania i nakładania korekt finansowych, o których mowa w art. 98 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999, w których właściwa instytucja przed dniem wejścia w życie ustawy nie nałożyła korekty finansowej, stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 90, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 100. [Ustawa budżetowa i przekazanie środków w okresie przejściowym]

Przepisy art. 121 ust. 2 ustawy zmienianej w art. 92, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się po raz pierwszy do ustawy budżetowej na rok 2015.

Art. 101. [Ustawa budżetowa i przekazanie środków w okresie przejściowym]

Przepisy art. 189 ust. 1 i 2 ustawy zmienianej w art. 92, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się do środków przekazywanych w ramach programów operacyjnych obejmujących perspektywę finansową 2014-2020.

Art. 102. [Publikacja pierwszego harmonogramu naborów wniosków o dofinansowanie projektu w trybie konkursowym]

Instytucja zarządzająca w terminie miesiąca od dnia wejścia w życie ustawy zamieszcza na swojej stronie internetowej oraz na portalu, o którym mowa w art. 115 ust. 1 lit. b rozporządzenia ogólnego, harmonogram naborów wniosków o dofinansowanie projektu w trybie konkursowym, których prowadzenie jest planowane w roku, w którym ustawa weszła w życie.

Art. 103. [Wejście w życie ustawy]

Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

(1) Ustawa służy stosowaniu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320), rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych dotyczących celu "Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia" oraz w sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 289), rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 470), rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1300/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1084/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 281), rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1299/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach celu "Europejska współpraca terytorialna" (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 259) - w zakresie dotyczącym wykorzystania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności w ramach programów realizowanych w zakresie polityki spójności.

(2) Art. 2 pkt 4 zmieniony przez art. 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.

(3) Art. 2 pkt 13a dodany przez art. 1 pkt 1 lit. b ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.

(4) Art. 2 pkt 27a dodany przez art. 1 pkt 1 lit. c ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.

- (5) Art. 4 ust. 2 pkt 3 zmieniony przez art. 1 pkt 2 ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dnia 2 września 2017 r.
- (6) Art. 5 ust. 1 zmieniony przez art. 1 pkt 3 ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dnia 2 września 2017 r.
- (7) Art. 5 ust. 2 zmieniony przez art. 1 pkt 3 ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dnia 2 września 2017 r.
- (8) Art. 5 ust. 3 zmieniony przez art. 1 pkt 3 ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dnia 2 września 2017 r.
- (9) Art. 5 ust. 5 zmieniony przez art. 1 pkt 3 ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dnia 2 września 2017 r.
- (10) Art. 6 ust. 2 zmieniony przez art. 1 pkt 4 ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dnia 2 września 2017 r.
- (11) Art. 7 uchylony przez art. 1 pkt 5 ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dnia 2 września 2017 r.
- (12) Art. 8 zmieniony przez art. 1 pkt 6 ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dnia 2 września 2017 r.
- (13) Art. 14 ust. 9a dodany przez art. 1 pkt 7 lit. a ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dnia 2 września 2017 r.
- (14) Art. 14 ust. 9b dodany przez art. 1 pkt 7 lit. a ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dnia 2 września 2017 r.
- (15) Art. 14 ust. 11 zmieniony przez art. 1 pkt 7 lit. b ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dnia 2 września 2017 r.
- (16) Art. 14a dodany przez art. 1 pkt 8 ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dnia 2 września 2017 r.
- (17) Art. 16 ust. 1a dodany przez art. 1 pkt 9 ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dnia 2 września 2017 r.
- (18) Art. 22 ust. 2 pkt 2 lit. c tiret pierwsze zmienione przez art. 1 pkt 10 lit. a tiret pierwsze ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dnia 2 września 2017 r.
- (19) Art. 22 ust. 2 pkt 2 lit. c tiret drugie zmienione przez art. 1 pkt 10 lit. a tiret pierwsze ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dnia 2 września 2017 r.
- (20) Art. 22 ust. 2 pkt 2 lit. c tiret trzecie dodane przez art. 1 pkt 10 lit. a tiret drugie ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dnia 2 września 2017 r.
- (21) Art. 22 ust. 4 zmieniony przez art. 1 pkt 10 lit. b ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dnia 2 września 2017 r.
- (22) Art. 22 ust. 9 zmieniony przez art. 1 pkt 10 lit. c ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dnia 2 września 2017 r.
- (23) Art. 23 ust. 1a dodany przez art. 1 pkt 11 lit. a ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dnia 2 września 2017 r.
- (24) Art. 23 ust. 8 zmieniony przez art. 1 pkt 11 lit. b ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dnia 2 września 2017 r.
- (25) Art. 24 ust. 12a dodany przez art. 1 pkt 12 ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dnia 2 września 2017 r.
- (26) Art. 29 zmieniony przez art. 1 pkt 13 ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dnia 2 września 2017 r.

- (27) Rozdział 10a dodany przez art. 1 pkt 14 ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (28) Art. 30 ust. 8 pkt 4 zmieniony przez art. 1 pkt 15 ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (29) Art. 33 ust. 2 zdanie wstępne zmienione przez art. 1 pkt 16 lit. a ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (30) Art. 33 ust. 3 zmieniony przez art. 1 pkt 16 lit. b ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (31) Art. 33 ust. 3a dodany przez art. 1 pkt 16 lit. c ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (32) Art. 33 ust. 4a dodany przez art. 1 pkt 16 lit. d ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (33) Art. 33 ust. 6 uchylony przez art. 1 pkt 16 lit. e ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (34) Art. 33 ust. 8 zmieniony przez art. 1 pkt 16 lit. f ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (35) Art. 37 ust. 2 zmieniony przez art. 1 pkt 17 lit. a ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (36) Art. 37 ust. 3a dodany przez art. 1 pkt 17 lit. b ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (37) Art. 37 ust. 4 zmieniony przez art. 1 pkt 17 lit. c ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (38) Art. 37 ust. 6 zmieniony przez art. 1 pkt 17 lit. d ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (39) Art. 37 ust. 7 dodany przez art. 1 pkt 17 lit. e ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (40) Art. 38 ust. 1 pkt 3 dodany przez art. 1 pkt 18 lit. a ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (41) Art. 38 ust. 3a dodany przez art. 1 pkt 18 lit. b ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (42) Art. 38 ust. 3b dodany przez art. 1 pkt 18 lit. b ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (43) Art. 39 ust. 3 dodany przez art. 1 pkt 19 ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (44) Art. 40 ust. 2 pkt 7 dodany przez art. 1 pkt 20 ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (45) Art. 41 ust. 2 pkt 3 zmieniony przez art. 1 pkt 21 lit. a ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (46) Art. 41 ust. 2 pkt 4 zmieniony przez art. 1 pkt 21 lit. a ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (47) Art. 41 ust. 2 pkt 6 zmieniony przez art. 1 pkt 21 lit. b ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (48) Art. 41 ust. 2 pkt 6a dodany przez art. 1 pkt 21 lit. c ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.

- (49) Art. 41 ust. 2 pkt 7a dodany przez art. 1 pkt 21 lit. d ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (50) Art. 41 ust. 2 pkt 7b dodany przez art. 1 pkt 21 lit. d ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (51) Art. 41 ust. 2 pkt 7c dodany przez art. 1 pkt 21 lit. d ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (52) Art. 41 ust. 2 pkt 8 zmieniony przez art. 1 pkt 21 lit. e ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (53) Art. 41 ust. 2 pkt 10 zmieniony przez art. 1 pkt 21 lit. f ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (54) Art. 41 ust. 2 pkt 13 dodany przez art. 1 pkt 21 lit. g ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (55) Art. 43 zmieniony przez art. 1 pkt 22 ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (56) Art. 44 zmieniony przez art. 1 pkt 22 ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (57) Art. 45 zmieniony przez art. 1 pkt 22 ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (58) Art. 46 zmieniony przez art. 1 pkt 22 ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (59) Art. 48 ust. 2 zmieniony przez art. 1 pkt 23 lit. a ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (60) Art. 48 ust. 4 zmieniony przez art. 1 pkt 23 lit. b ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (61) Art. 48 ust. 4a dodany przez art. 1 pkt 23 lit. c ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (62) Art. 48 ust. 4b dodany przez art. 1 pkt 23 lit. c ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (63) Art. 49 uchylony przez art. 1 pkt 24 ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (64) Art. 50 zmieniony przez art. 1 pkt 25 ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (65) Art. 50a dodany przez art. 1 pkt 26 ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (66) Art. 51 zmieniony przez art. 1 pkt 27 ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (67) Art. 52 ust. 2 zmieniony przez art. 1 pkt 28 ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (68) Art. 52a dodany przez art. 1 pkt 29 ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (69) Art. 53 ust. 3 zmieniony przez art. 1 pkt 30 ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (70) Art. 54 ust. 1 zmieniony przez art. 1 pkt 31 lit. a ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.

- (71) Art. 54 ust. 5 zmieniony przez art. 1 pkt 31 lit. b ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (72) Art. 54 ust. 6 zmieniony przez art. 1 pkt 31 lit. c ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (73) Art. 54a dodany przez art. 1 pkt 32 ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (74) Art. 56 ust. 1 zmieniony przez art. 1 pkt 33 lit. a ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (75) Art. 56 ust. 2 zdanie wstępne zmienione przez art. 1 pkt 33 lit. b tiret pierwsze ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (76) Art. 56 ust. 2 pkt 1 zmieniony przez art. 1 pkt 33 lit. b tiret drugie ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (77) Art. 56 ust. 3 zmieniony przez art. 1 pkt 33 lit. c ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (78) Art. 57 zmieniony przez art. 1 pkt 34 ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (79) Art. 58 ust. 2 pkt 1 zmieniony przez art. 1 pkt 35 lit. a ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (80) Art. 58 ust. 4 pkt 1 zmieniony przez art. 1 pkt 35 lit. b ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (81) Art. 59 ust. 1 zdanie wstępne zmienione przez art. 1 pkt 36 ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (82) Art. 61 ust. 2 zmieniony przez art. 1 pkt 37 lit. a ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (83) Art. 61 ust. 3 pkt 2 zmieniony przez art. 1 pkt 37 lit. b ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (84) Art. 63 zmieniony przez art. 1 pkt 38 ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (85) Art. 66 ust. 2 zdanie wstępne zmienione przez art. 1 pkt 39 ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (86) Rozdział 15a dodany przez art. 1 pkt 40 ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (87) Art. 69 ust. 3 pkt 4 dodany przez art. 1 pkt 41 ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.
- (88) Art. 71 zmieniony przez art. 1 pkt 42 ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1475) zmieniającej nin. ustawę z dniem 2 września 2017 r.